

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

magisterské kombinované studium
2010 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Monika Červenková

Mobilita studentů v rámci Programu celoživotního učení

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Josef Petrášek

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined (Part time)
2010 - 2012

DIPLOMA THESIS

Bc. Monika Červenková

Student mobility within the Lifelong Learning Programme

Prague 2012

**The Diploma Thesis Work Supervisor: PaeDr. Josef
Petrášek**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 10.3.2012

Jméno autora/ky: Bc. Monika Červenková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, PaedDr. Josefovi Petráškovi za cenné rady a podnětné připomínky a Mgr. Martině Vošáhlíkové za velmi vstřícný a profesionální přístup. Poděkování patří i pracovníkům zahraničních oddělení dalších univerzit, které jsou do výzkumu zahrnuty.

Anotace

Diplomová práce analyzuje mobilitu studentů v rámci Programu celoživotního učení. V teoretické části popisuje a shrnuje základní fakta o vzdělávací politice evropské unie, vymezuje klíčové pojmy, představuje fungování a cíle programů Sokrates, Erasmus, Jean Monet, Leonardo da Vinci a Gruntvig. Praktická část se zaměřuje na program Erasmus. Dává si za cíl komparaci vývoje mobility studentů v rámci vysokých škol nabízejících obor Andragogika, provádí vlastní výzkum, navrhuje doporučení a snažit přispět ke zvýšení mobility studentů.

Klíčové pojmy

Andragogika, bilaterální smlouva, Boloňský proces, Erasmus, evropská vzdělávací politika, motivace, Program celoživotního učení, Strategie Evropa 2020, vzdělávání dospělých.

Annotation

The diploma thesis analyzes the mobility of students within the Lifelong Learning Programme. The theoretical part describes and summarizes the basic facts of the educational policy of the European Union, defines key terms, a functioning and objectives of the programs Socrates, Erasmus, Jean Monnet, Leonardo da Vinci and Grundtvig. The practical part deals with the Erasmus programme. It aims at comparing the development of student mobility by universities offering adult education field, conducting its own research, and proposes recommendations seek to contribute to an increase in student mobility.

Key words

Adult education, bilateral agreement, Bologna process, Erasmus, Europa 2020 strategy, European education policy, Motivation, Lifelong Learning Programme.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 TEORETICKÝ RÁMEC VZDĚLÁVACÍ POLITIKY.....	11
1.1 CELOŽIVOTNÍ UČENÍ (CŽU).....	11
1.2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH (VD)	10
1.3 ANDRAGOGIKA	10
1.4 TERCIÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	11
1.5 PROGRAM CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ.....	11
2 VZDĚLÁVACÍ POLITIKA.....	13
2.1 VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	13
2.2 PRINCIPY VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	14
2.2.1 <i>Princip rovnosti a příležitosti ke vzdělání</i>	14
2.2.2 <i>Princip celoživotního vzdělávání</i>	15
2.2.3 <i>Princip individualizace a diferenciac</i> e.....	15
2.2.4 <i>Princip internacionalizace</i>	16
2.3 AKTÉŘI VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	16
2.4 NÁSTROJE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	17
2.4.1 <i>Plánování</i>	17
2.4.2 <i>Legislativa</i>	18
2.4.3 <i>Financování</i>	18
2.4.4 <i>Kurikulum</i>	18
2.4.5 <i>Evaluace a monitoring</i>	18
3 VZDĚLÁVACÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....	20
3.1 INSTITUCE A ORGANIZACE EU PŮSOBÍCÍ V OBLASTI VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ..	20
3.2 STRATEGICKÉ DOKUMENTY EU.....	21
3.2.1 <i>Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (dále „EHS“)</i>	22
3.2.2 <i>Akční program ve vzdělávání</i>	22
3.2.3 <i>Případ Gravier</i>	22
3.2.4 <i>Uznání diplomů a certifikátů</i>	23
3.2.5 <i>Maastrichtská smlouva</i>	23
3.2.6 <i>Amsterodamská smlouva</i>	23
3.2.7 <i>Lisabonská strategie</i>	25
3.2.8 <i>Strategie Evropa 2020</i>	25
3.3 CESTA K BOLOŇSKÉMU PROCESU ANEB ZÁKLAD VYSOKOŠKOLSKÉ MOBILITY	28
3.3.1 <i>Sorbonnská deklarace</i>	29
3.3.2 <i>Boloňská deklarace</i>	29
3.3.3 <i>Pražské komuniké</i>	30
3.3.4 <i>Berlínské komuniké</i>	31
3.3.5 <i>Bergenské komuniké</i>	32
3.3.6 <i>Londýnské komuniké</i>	33
3.3.7 <i>Konference v Leuven</i>	34

3.3.8	<i>Konference v Budapešti a ve Vídni</i>	34
4	PROGRAMY NA PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ EU	36
4.1	POČÁTKY VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ	37
4.2	AKČNÍ PROGRAMU SPOLEČENSTVÍ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ	38
4.2.1	<i>Socrates</i>	39
4.2.2	<i>Leonardo da Vinci</i>	40
4.3	PROGRAM CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ (2007-2013)	41
4.3.1	<i>Comenius</i>	42
4.3.2	<i>Erasmus</i>	43
4.3.3	<i>Leonardo da Vinci</i>	46
4.3.4	<i>Gruntvig</i>	46
4.3.5	<i>Průřezový program</i>	47
4.3.6	<i>Jean Monnet</i>	48
	PRAKTICKÁ ČÁST	50
5	UNIVERZITA KARLOVA	52
5.1	KATEDRA ANDRAGOGIKY A PERSONÁLNÍHO ŘÍZENÍ	53
5.2	REALIZACE PROGRAMU ERASMUS NA FF UK	54
5.2.1	<i>Bilaterální smlouvy</i>	54
5.2.2	<i>Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus</i>	55
5.2.3	<i>Další aktivity pro podporu mobility</i>	58
6	UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI	59
6.1	KATEDRA SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY	60
6.2	REALIZACE PROGRAMU ERASMUS NA FF UPOL	61
6.2.1	<i>Bilaterální smlouvy</i>	61
6.2.2	<i>Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus</i>	62
6.2.3	<i>Další aktivity pro podporu mobility</i>	63
7	UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO	64
7.1	KATEDRA ANDRAGOGIKY	65
7.2	REALIZACE PROGRAMU ERASMUS - UJAK	65
7.2.1	<i>Bilaterální smlouvy</i>	66
7.2.2	<i>Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus</i>	68
7.2.3	<i>Další aktivity pro podporu mobility</i>	68
8	ANALÝZA BILATERÁLNÍCH SMLUV	70
9	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	74
9.1	INFORMOVANOST O PROGRAMU ERASMUS	76
9.1.1	<i>Zdroje informací</i>	77
9.2	MOTIVACE	78
9.3	BARIÉRY, OBAVY	80
9.4	ATRAKTIVITA JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ	81
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM ZKRATEK	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	88
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	92
	SEZNAM PŘÍLOH	93

ÚVOD

Lidské zdroje představují významný potenciál ekonomiky, jsou klíčové pro tvorbu a předávání poznatků a představují jeden z faktorů, které určují inovační potenciál každé společnosti. Investice do vzdělávání a odborné přípravy jsou tak rozhodujícím faktorem konkurenceschopnosti, udržitelného rozvoje a zaměstnanosti. Jedním z předpokladů pro uplatnění na trhu práce je znalost minimálně jednoho světového jazyka. Již Sorbonnská deklaráce (1998) uvádí, že vysokoškolští studenti mají být vedeni k tomu, aby studovali nejméně jeden semestr v zahraničí.

Program Erasmus je jedním ze základních pilířů evropské spolupráce vysokých škol. Nenabízí pouze mobilitu studentů, nicméně právě díky ní je to nejznámější a nejpobulárnější program Evropské unie. Je to největší program podporující evropskou spolupráci v oblasti vysokoškolského vzdělávání a jeho výjimečnost spočívá především ve vzájemné provázanosti jednotlivých aktivit, které nabízí. Díky tomu představuje komplexní nástroj pro modernizaci systémů vysokého školství.

Statistiky poukazují na stále se zvyšující zájem o tento program. Platí toto tvrzení i na poli univerzit nabízející program Andragogika? Jedním z cílů nové vize Boloňského procesu, stanoveným na Konferenci v Leuven (2009) bylo zvýšení příležitosti pro mobilitu a zaměření na její kvalitu. Do roku 2020 by 20% absolventů mělo strávit část svých studií nebo odborné přípravy v zahraničí.

Jak to vidí studenti a co říkají čísla. Cílem této předkládané diplomové práce je posouzení mobility studentů v rámci programu Erasmus. Autorka se konkrétně pokusí zmapovat vývoj spolupráce na vybraném vzorku univerzit, které nabízejí studijní programy andragogika.

Práce se bude skládat celkem z devíti hlavních částí. V první části je představen teoretický rámec, čtenář by se měl seznámit se základními pojmy, které jej budou provázet celým textem. Druhá část se zabývá vymezením vzdělávací politiky, identifikaci jejích aktérů a hlavních nástrojů. Je zde nastíněn též vývoj myšlenek o vzdělávání v globálním kontextu včetně světových mezinárodních organizací a jejich důležitých aktivitách a dokumentech. Třetí část je již konkrétně směřována k vývoji evropské vzdělávací politiky. Část čtvrtá je zaměřena na evropské vzdělávací programy na podporu mobility se zaměřením na Programu celoživotního vzdělání v programovém období 2007-2013. (Lifelong Learning Programme). Zabývá se vymezením akčního programu podle jeho legislativního a institucionálního zajištění, financování a možností využití pro účastníky.

Na výše uvedený teoretický rámec volně navazuje empirická část, která je dělena do pěti vzájemně provázaných částí. První tři kapitoly pojednávají o terciárním vzdělávání s profilací na obor Andragogika, u tří vybraných univerzit analyzují procesy a vývoj mobility v rámci programu Erasmus. Část čtvrtá se věnuje porovnání vývoje mobility na poli těchto univerzit. Pátá část doplňuje empirický výzkum o poznatky získané prostřednictvím dotazníkového šetření v rámci Univerzity Jana Amose Komenského, a.s. Je zjišťována informovanost, orientace studentů v této problematice a zájem o aktivní účast na tomto programu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÝ RÁMEC VZDĚLÁVACÍ POLITIKY

Cílem úvodní kapitoly je shrnutí hlavních pojmů, o kterých budeme hovořit v této diplomové práci, a ke kterým se podrobněji budeme vracet v následujících kapitolách. Vzhledem k provázanosti všech částí je nutné si objasnit souvislosti a především vysvětlit výrazy, jejichž užívání je často nevyjasněné, neustálené.

1.1 Celoživotní učení (CŽU)

(angl.: *lifelong learning*, fr.: *éducation permanente*, něm.: *lebenslanges Lernen*)

Pojem celoživotní učení je často zaměňován s pojmem celoživotní vzdělávání. Sémantický rozdíl mezi pojmy „učení“ a „vzdělávání“ jistě vnímáte sami: „*učení*“ *pojmenovává úzce samotný kognitivní proces studenta, zatímco „vzdělávání“ nese širší význam a vyjadřuje komplexnost učebních aktivit.*¹

U nás je CŽU též nazýváno jako rekurentní vzdělávání, kontinuální vzdělávání, permanentní vzdělávání. Od roku 1996 je místo pojmu "vzdělávání" užíván pojem "učení" - ke zdůraznění nutnosti aktivního přístupu jedince. CŽU představuje zásadní změnu pojetí celého vzdělávání, kdy všechny možnosti učení - ať už v tradičních vzdělávacích institucích v rámci vzdělávacího systému či mimo ně - jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním, a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života. Formalizovaný vzdělávací systém, jak jej známe dnes, vytváří pro toto pojetí celoživotního učení

---

¹ VYHNÁNKOVÁ, K.. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského 2008, s. 8. ISBN: 978-80-86723-46-4

nezbytné základy, tvoří však jen jednu jeho část. CŽU má člověku poskytovat možnost vzdělávat se v různých stadiích svého rozvoje až do úrovně svých možností v souladu s vlastními zájmy, úkoly a potřebami. CŽU nelze ztotožňovat se vzděláváním dospělých, přestože vzdělávání dospělých je jednou z jeho z nejvýznamnějších složek.²

Celoživotní vzdělávání zahrnuje³:

- formální vzdělávání
- neformální vzdělávání
- informální učení

Formální vzdělávání představuje jakékoli vzdělávání realizované ve vzdělávacích institucích, jehož obsah a forma jsou stanoveny zákonem daného státu. Jedná se zpravidla o vzdělávání poskytované na základních, středních, vyšších odborných a vysokých školách. Po jejich dosažení je získáno stupeň vzdělání doložený certifikátem (vysvědčení, výuční list, maturitní vysvědčení, diplom).

Neformální vzdělávání je takové vzdělávání, jehož výsledkem už není dosažený stupeň vzdělání. Vede k získávání zkušeností a dovedností, které jsou užitečné k získání vyššího společenského a pracovního postavení. Bývá organizováno různými soukromými vzdělávacími institucemi, neziskovými organizacemi, školami a dalšími zařízeními. Podmínkou tohoto typu vzdělávání je účast lektora nebo jiné vyškolené osoby.

Informální učení je proces získávání dovedností, zkušeností a bezděčně v průběhu života. Dalo by se laicky označit též jako sbírání zkušeností. Je neorganizované a výsledkem není žádný stupeň vzdělání či doklad o dosaženém vzdělání. Do informálního učení řadíme též sebevzdělávání.

---

² *Andragogický slovník* [online], 2011 [cit. 2011-09-02], Dostupné z: <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/celozivotni-uceni-vzdelavani>>.

³ Členění celoživotního vzdělávání vychází z dokumentu *Strategie celoživotního učení České republiky*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, 81 s. 2011 [cit. 2011-09-02], Dostupné z: <www.msmt.cz/uploads/Strategie_CZU_schvaleno_vladou.pdf>.

CŽU v sobě skrývá dvě základní složky:

- *Lifelong* – znamená celoživotní jako v celé délce života, tzn. vzdělávání i mimo školní výuku
- *Lifewide*⁴ - poukazuje na formy a způsoby vzdělávání

1.2 Vzdělávání dospělých (VD)

(angl.: *adult education*)

Pojem vzdělávání dospělých nemůžeme aplikovat pouze do jedné definice, neboť již samotný výklad toho, co je dospělý, je pojímán různými způsoby. Abychom si zjednodušili výklad tohoto pojmu, dalo by se říci, že pojem VD chápeme jako proces cílevědomého osvojování a upevňování schopností, dovedností a návyků. Je stavěn oproti vzdělávání dětí a mládeže, tzn.: vztahuje se k osobám, které ukončili školní vzdělání a vstoupili na trh práce.

1.3 Andragogika

Pojem andragogika zavedl Alexander Kapp roku 1833, do českého slovníku jej vnesl až Vladimír Jochmann v roce 1990. Andragogika je věda o vzdělávání dospělých, výchově a péči o dospělé, zabývající se socializací, personalizací a enkulturací. Je to věda o humanizaci člověka, o zkvalitňování všech jevů doprovázejících vzdělání dospělých. Pojetí andragogiky je různé. Odlišnosti můžeme nalézt i u akademických pracovišť v České republice, kde je andragogika nabízena jako studijní obor. „*Katedra sociologie a andragogiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci představuje tzv. olomoucké pojetí, které je orientován více sociologicky a psychologicky (integrální andragogika). Katedru andragogiky a personálního řízení Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze můžeme charakterizovat na jedné straně užší specializací na oblast vzdělávání dospělých, včetně*

---

⁴ Někdy též označováno jako „všeživotní“

*didaktiky dospělých, na druhé straně je doplněna o problematiku lidských zdrojů.*⁵ K podobnému modelu je konstituována i katedra andragogiky Univerzity Jana Amose Komenského Praha.

1.4 Terciární vzdělávání

Terciární sektor vzdělávání se člení na vzdělávání vysokoškolské a vyšší odborné. Vysokoškolské vzdělávání poskytují tradičně vysoké školy, a to na úrovni ISCED⁶ 5A a 6, vyšší odborné vzdělávání organizují prakticky zaměřené vyšší odborné školy na úrovni ISCED 5B. Vyšší odborné vzdělávání poskytují také konzervatoře.

Roku 2001 byla striktně zavedena třístupňová struktura vysokoškolského vzdělávání:

- *bakalářský studijní program (ISCED 5A),*
- *magisterský studijní program (ISCED 5A),*
- *doktorský studijní program (ISCED 6).*

V případech, kdy to vyžaduje charakter studijního programu, nemusí magisterský studijní program navazovat na bakalářský, pak se jedná o nestrukturované studium.⁷ Komplexní vzdělávací soustavu ČR popisuje Příloha A této práce.

1.5 Program celoživotního učení

Programu celoživotního učení se podrobněji bude zabývat jedna z následujících kapitol této práce, proto je níže uveden pouze strohý popis toho, čím se program zabývá.

---

⁵ PALÁN Z., LANGER T. *Základy andragogiky*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. s. 32 ISBN 978-80-86723-58-7

⁶ *International Standard Classification of Education - Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání*

⁷ Národní ústav odborného vzdělávání, NÚOV [online], 2011 [2011-09-02], (dostupné z <<http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>>)

"Program celoživotního učení" aneb "Lifelong Learning Programme (LLP)" byl zaveden rozhodnutím Evropského Parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15.11.2006, které vstoupilo v platnost dne 14.12.2006

Program obsahuje 4 odvětvové programy:

Comenius - zaměřený na předškolní a školní vzdělávání až do úrovně ukončení středního vzdělání

Erasmus- zaměřený na vysokoškolské vzdělávání a odborné vzdělávání na vysokoškolské úrovni

Leonardo da vinci - zaměřený na odborné vzdělávání a odbornou přípravu

Gruntvig - zaměřený na vzdělávání dospělých a celoživotní učení

Průřezový program se skládá ze čtyř hlavních činností:

- spolupráce a inovace politik
- podpora studia jazyků
- informační a komunikační technologie
- šíření a využívání výsledků v oblasti celoživotního učení

2 VZDĚLÁVACÍ POLITIKA

Role, kterou hraje Evropská unie ve vzdělávací politice, je pouze podpůrná a doplňková. O školských systémech a vzdělávání rozhodují národní vlády členských států, které pak následně spolupracují, aby dosáhly společných cílů, na základě pomoci EU mohou vylepšovat své školské systémy, navzájem se jeden od druhého učí a sdílejí ověřené postupy. Evropská unie má povinnost respektovat princip subsidiarity, tzn. reagovat pouze v případě, kdy rozměry a následky zamýšlené činnosti se budou snáz a efektivněji řešit na evropské úrovni. Instituce Evropské unie mohou členským státům vydávat pouze nezávazná doporučení.

2.1 Vymezení vzdělávací politiky

Vzdělávací politiku můžeme označit jako souhrn konkrétních činností a opatření, kterými zejména stát, ale i další subjekty ovlivňují celou vzdělávací oblast.

Hlavním úkolem vzdělávací politiky je zabezpečovat osobní rozvoj jedince, šíření kulturních hodnot, podněcovat růstu ekonomiky a zajištění přijatelné úrovně zaměstnanosti. Vzdělávací politika je souhrn legislativních opatření, hlavní principy jejího koncipování, metody praktického řízení, které se pak projevují v rozhodování o vzdělávacích institucích, v přístupu ke vzdělání, v obsazích a cílech vzdělávání, ve způsobech financování atd. Vzdělávací politika působí na instituce školské, což jsou státní, soukromé a církevní školy, ale i na instituce mimoškolské (podnikové vzdělávání, výchova v rodině). Nejdůležitější úlohu ve vzdělávací politice sehrává stát (Stát ale není jediným faktorem, podílejícím se na vzdělávací politice), což plyne částečně z faktu, že společenský užitek a prospěch, který vzdělaný jedinec přináší společnosti, se vyplatí financovat ze státních zdrojů. Vzdělání ovšem nepřináší užitek pouze společnosti, ale i jedinci samotnému.

Vzdělávací politiku bychom mohli definovat mnoha různými způsoby. Neexistuje univerzální definice, která by obsáhla pojetí vzdělávací politiky ve všech zemích srovnatelně. Lze ji vymežit v úzkém či širokém smyslu nebo v závislosti na kontextu a účelu definice. Vzdělávací politikou můžeme rozumět *principy, priority a metody rozhodování vztahující se k uplatňování společenského vlivu na vzdělávání*. Toto rozhodování v sobě zahrnuje *strategické záměry rozvoje vzdělávání, legislativní rámec činnosti vzdělávacích a vzdělávaných subjektů, způsob financování, vymezení vzdělávacích cílů a obsahu, stimulování a ovlivňování činnosti vzdělávacích subjektů a způsob jejich kontroly*⁸.

*Vzdělávací politika je odborná činnost vytvářející základní strategie pro plánování, hodnocení, budoucí rozvoj vzdělávací soustavy na celostátní úrovni. Zahrnuje též rozhodnutí o financování vzdělávací soustavy, skladbě a pluralitě školství, přístupnosti vzdělání, legislativních základech vzdělávací soustavy.*⁹

2.2 Principy vzdělávací politiky

Důležitými principy vzdělávací politiky v EU rozumíme myšlenková pojetí, ze kterých vzdělávací politika vychází. V zásadě se jedná o následující principy:

2.2.1 Princip rovnosti a příležitosti ke vzdělání

Tento princip je založen na rovných šancích příležitosti ke vzdělání. Všichni občané by měli mít rovné šance v přístupu ke vzdělání, každému by měla být poskytnuta stejná možnost se vzdělávat. Zda jich občané využijí či ne, závisí jen na nich. Aby byl tento princip dosažen, podniká státní vzdělávací politika pro tento účel řadu kroků. Mezi takové kroky či opatření můžeme zařadit programy na podporu znevýhodněných skupin obyvatelstva

---

⁸ KALOUS, J. *Teorie vzdělávací politiky*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. s. 7. ISBN: 80-211-0247-0.

⁹ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. s. 272. ISBN: 80-7178-772-8

(handicapované osoby, národnostní menšiny atd.), kvóty, rozšíření nabídky možností studia, možnost studijních půjček, podpor, zvýšení studijních míst na školách apod.

2.2.2 Princip celoživotního vzdělávání

Vzdělávací politika založená na tomto principu reaguje na stále se zvyšující význam informačních a komunikačních technologií v dnešním světě. Současná společnost přímo či nepřímo vyžaduje neustálou obnovu informací, znalostí, dovedností a celoživotní vzdělávání („lifelong learning“). Zmíněné celoživotní učení znázorňuje v současné době rozhodující vzdělávací strategii, která vede k získání a udržení kvalifikací a schopností nutných pro přizpůsobení se neustálým změnám především v pracovním životě. Nové principy ve vzdělávání by měly umožnit, podpořit či probudit zájem o prohlubování znalostí, získávání nových kvalifikací a schopností po celý život. Cenné kvalifikované lidské zdroje jsou dle mého názoru nejdůležitějším faktorem konkurenceschopnosti ekonomiky, její hnací silou, projevem demokracie a sociální tolerance.

2.2.3 Princip individualizace a diferenciac

Princip individualizace a diferenciac jako třetí princip vzdělávací politiky vyjadřuje přístup ke vzdělání na základě odlišných potřeb, představ, schopností a možností jednotlivých žáků. Každý z žáků by měl mít možnost zvolit si vzdělání dle formy studia, zaměření oboru, délky studia, stupně vzdělání apod., které mu nejvíce vyhovuje a odpovídá nejlépe jeho představám. Tento princip na straně druhé zakládá na odlišných schopnostech a možnostech jednotlivých žáků, které je třeba respektovat a posuzovat vždy individuálně. Učitelé by měli tedy principu individualizace a diferenciac věnovat náležitou pozornost při poznávání svých žáků a hodnocení jejich výsledků.

2.2.4 Princip internacionalizace

Vzdělání se stává stále významnějším elementem mezinárodní spolupráce i nadnárodní kooperace a koordinace. Především od vstupu České republiky do Evropské unie vzniká mnoho programů mobility podporující rozvoj mezinárodního vzdělávání. Úroveň vzdělání na všech stupních je pokládána za klíčový předpoklad stability společnosti a nejen ekonomického rozvoje země. Princip internacionalizace klade důraz mimo jiné na všechny aspekty soužití a spolupráce lidí odlišných kultur, náboženského vyznání, původu. Snaží se o nalezení efektivní komunikace a konsensu v týmové spolupráci mezi kulturami. Princip napomáhá vzájemnému porozumění a kooperaci výměnnými studijními pobyty, odbornými stážemi či školeními profesorů. Nesmíme však zapomínat, že stát není jediným a posledním poskytovatelem vzdělávání. Např. princip diferenciací vzdělávacích aktivit apeluje na kvalitu vzdělávání poskytovaného vzdělávacími subjekty typu církví, soukromých škol, atd.¹⁰

2.3 Aktéři vzdělávací politiky

Odpověď na otázku kdo má v rukou osud vzdělávání v jednotlivých zemích není možné definovat jednoznačně. Vzdělávací politiku ovlivňuje mnoho aktérů na různých úrovních. Jedná se o aktéry povahy státní i nestátní, s odlišnou mocí, mnohdy s odlišnými zájmy. Pro efektivní uplatnění těchto zájmů jsou důležité vazby mezi jednotlivými aktéry. Pojmy, které charakterizují tyto vazby, jsou partnerství, spolupráce, shoda. Jinými slovy při implementaci rozhodnutí musí panovat soulad všech aktérů. Vzhledem k rozsahu této práce není možné popsat celou síť aktérů, kteří stojí v pozadí vzdělávací politiky, přesto je vhodné uvést alespoň ty nejvýznamnější.

Jako hlavního aktéra na státní úrovni bychom mohli označit Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které je zodpovědné např.

---

¹⁰ BRDEK M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. 1. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004. 168 s. ISBN 80-86395-96-0

za koordinaci mezinárodní spolupráce a evropské integrace v oblasti vzdělávání.

V návaznosti na MŠMT do vzdělávací politiky vstupují další aktéři, např. ministr školství, administrativní pracovníci ministerstev, školní inspekce, ředitelé škol, pedagogičtí pracovníci.

Do další skupiny můžeme nepochybně zahrnout i politiky samotné, tzn. premiéra, primátory, starosty a všechny ostatní, jež disponují právem zasahovat do vzdělávání.

V nemalé míře mohou ovlivnit vývoj politiky i studenti, jejich rodiče a zaměstnavatelé.

2.4 Nástroje vzdělávací politiky

Nástroje jsou prostředky, kterými může politická reprezentace a veřejná správa ovlivňovat procesy probíhající uvnitř vzdělávací soustavy, a zprostředkovaně tak i vzdělávací výstupy. Prostřednictvím těchto nástrojů se stát, respektive jeho instituce odpovědné za vzdělávací politiku, snaží dosáhnout stanovených cílů, většinou prostřednictvím ovlivnění jednání zúčastněných aktérů, tedy žáků, učitelů, ředitelů a případně dalších aktérů podílejících se na edukačních procesech¹¹.

2.4.1 Plánování

Zahrnuje celkovou koncepci vzdělávací soustavy, formuluje a strukturuje cíle. Vychází z provedení situační analýzy a stanovení priorit. Jeho výstupem jsou strategické dokumenty a koncepční materiály (např. Memorandum o celoživotním vzdělávání, Lisabonská strategie, Strategie Evropa 2020, Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR)

---

¹¹ VESELÝ, A. *Konceptuální rámec pro analýzu vztahu vzdělávací politiky a vzdělávacích výsledků*. *Orbis scholae*. 2011, roč. 5, č. 1, s. 35. ISSN 1802-4637

2.4.2 Legislativa

Jedná se o normativní, závazné dokumenty. Řadíme mezi ně zákony, nařízení a vyhlášky, které upravují vztahy a vytvářejí prostor pro řízení vzdělávání.

2.4.3 Financování

Problematikou financování se zabývá samostatná dílčí disciplína, ekonomie vzdělávání. Hledá možné zdroje a způsob financování, které se zásadně odlišují v případě počátečního a dalšího vzdělávání. Otázka financování vysokých škol je tak řešena individuálně.

2.4.4 Kurikulum

Kurikulární politika hledá odpovědi na otázky proč, koho, jak, kdy, v čem a k čemu vzdělávat. Zabývá se převážně tvorbou vzdělávacích cílů a obsahů (např. Rámcový vzdělávací program v ČR). Kurikulum tedy můžeme chápat ve třech základních významech, jako vzdělávací program, projekt a plán, dále jako průběh studia a jeho obsah a také jako obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci/studenti získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení. V současné době převládá trend participativního modelu kurikulární politiky. To s sebou přináší decentralizaci, tedy že zodpovědnost za realizaci kurikula se přesouvá z centrální státní úrovně na místní lokální orgány a školy.

2.4.5 Evaluace a monitoring

Jde o komplex metodologických přístupů, metod a technik, zaměřených na zjišťování a hodnocení různých jevů a procesů, jejich účinnosti, efektivity a dosahovaných výsledků. Vzhledem k rostoucí míře decentralizace a autonomie škol vzrostla úměrně i potřeba efektivního vyhodnocování procesů, které ve vzdělávání probíhají. *Monitoring je průběžné, pravidelné*

hodnocení vzdělávacího systému podle jasně stanovených ukazatelů. Na mezinárodní úrovni působí organizace IEA¹², která se zabývá mezinárodními srovnávacími výzkumy vzdělávacích výsledků. Ty posléze mohou poskytnout vodítko při vytváření vzdělávací politiky, ale slouží i pro účely školské administrativy, výzkumu a praxe.¹³

---

¹² International Association for Evaluation of Educational Achievements.

¹³ VYHNÁNKOVÁ, K.. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského 2007, s. 15-16. ISBN: 978-80-86723-46-4

3 VZDĚLÁVACÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Vzdělávací politika Evropské unie se obvykle chápe jako „*souhrn činností a iniciativ Evropské unie v oblasti vzdělávání a odborné přípravy*“¹⁴

Vzdělávání a školství v Evropské unii vykazuje určité společné rysy, ale „evropská vzdělávací politika“, jak je často uváděno, de facto v plném slova smyslu neexistuje. Alespoň prozatím. Existuje pouze vzdělávací politika jednotlivých členských zemí EU. Každý stát Evropské unie má vlastní vzdělávací politiku a společná jsou pro státy EU pouze určitá doporučení, deklarace a společné úpravy. Vzdělávací politika patří tedy mezi tzv. doplňující politiky a je odrazem stálé spolupráce mezi orgány Evropské unie a členskými zeměmi.

3.1 Instituce a organizace EU působící v oblasti vzdělávací politiky

V dnešní době existuje mnoho institucí a organizací EU, které operují na poli vzdělávání. Těmi nejvýznamnějšími jsou **Evropská rada** a **Rada Evropské unie**. Evropská rada přijímá rozhodnutí, která jsou nepostradatelná pro vývoj Společenství. Zároveň působí i na vývoj oblasti vzdělávání a kultury. Evropská rada je tvořena hlavami států a předsedy vlád členských zemí. Druhou nejdůležitější institucí působící v oblasti vzdělávání a mládeže je Rada Evropské unie, která se zpravidla označuje jako Rada ministrů. Z názvu vyplývá, že jsou zde jednotlivé členské státy zastoupeny ministry vlády podle projednávaných otázek. Otázky všeobecného vzdělání a profesní přípravy řeší ministři práce a sociálních věcí. Za preparaci a provedení rozhodnutí a ustanovení Rady ministrů je zodpovědná Evropská komise, tvořená dvaceti sedmi komisaři. Komise se dále rozpadá na 25 generálních ředitelství a 15 dalších specializovaných služeb. Obor vzdělání a mládeže je zařazen do

---

¹⁴ BRDEK M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. 1. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004. 168 s. ISBN 80-86395-96-0

pravomoci generálního ředitelství XXII – vzdělávání, odborný výcvik a mládež. Pokud mluvíme o rozložení rozhodovací pravomoci, jedná se o spolurozhodovací pravomoc a je rovnoměrné mezi Radou a Evropským parlamentem. Tento proces modifikuje článek 251 Smlouvy ES. Rada a Parlament spolurozhodují nejen o problematice vzdělávání, ale například též o ochraně spotřebitele, zdravotnictví, zaměstnanosti a volném pohybu pracovních sil. Parlament tvoří výdajové rozpočty a ovlivňuje tak finanční zabezpečení oblasti vzdělání a péče o mládež

Do oblasti vzdělávání a mládeže však zasahují i jiné instituce a agentury. Mezi těmito agenturami EU funguje nejstarší: **Evropské centrum pro rozvoj odborného školství** (známá pod zkratkou CEDEFOP). Agentura CEDEFOP byla založena v roce 1975 Radou ES. Centrum slouží k poradenství pro Komisi při rozhodování.¹⁵

Jinou agenturou působící ve výše uvedené oblasti je Evropská nadace pro odbornou praxi. Byla založena v roce 1995 a v současné době sídlí v Turíně. Nadace se zabývá reformou systémů odborného vzdělávání. V neposlední řadě uvádím **Evropský univerzitní institut** (Florencie) a **informační síť EURYDICE**, která podporuje spolupráci v oblasti vzdělávání mezi jednotlivými členskými státy EU a informuje o národních vzdělávacích systémech. **NARIC (národní informační střediska pro uznávání akademického vzdělání)** jsou součástí každé členské země.¹⁶

3.2 Strategické dokumenty EU

Předtím, než bude přistoupeno k popisu samotného Programu celoživotního učení a následně programu Erasmus, je žádoucí zmínit krátký nástin vývoje vzdělávacích činností, iniciativ a programů, ke kterému došlo

---

¹⁵ BRDEK M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. 1. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004. 168 s. ISBN 80-86395-96-0

¹⁶ *Vzdělávací programy*. [on-line]. 2007 [cit. 2011-9-10]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.cz/print-version/link-dossier/vzdelavaci-programy-eu>>.

v rámci Společenství, a unie od podepsání smlouvy v březnu 1957 do současnosti, doplněn o významné strategické dokumenty. Jedná se o dokumenty, které vysvětlují důležitost celoživotního učení a vzdělávání dospělých, vyzývají k podniknutí kroků v těchto oblastech a případně hodnotí dosud učiněný pokrok.

3.2.1 Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (dále „EHS“)

Za úplný prvopočátek vývoje evropské vzdělávací politiky lze označit datum 25. března 1957, den podpisu Smlouvy o založení EHS. Byla zde definována politika odborné přípravy. Konkrétně v článku 128, jehož přesné znění je: *„Rada na návrh Komise a po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem stanoví obecné zásady pro uskutečňování společné politiky v oblasti odborného vzdělávání, které mohou přispět k harmonickému rozvoji národních hospodářství i společného trhu.“*¹⁷

3.2.2 Akční program ve vzdělávání

Citelnější změnu v oblasti vzdělávání přinesl teprve rok 1976. Rada Společenství složená z ministrů školství členských států přijala **akční program ve vzdělávání**. Program kladl důraz na důležitost evropské mobility studentů, učitelů a badatelů, na nezbytnost zdokonalení dokumentace a statistiky v oblasti vzdělání.

3.2.3 Případ Gravier¹⁸

Mezi další důležité mezníky vzdělávací politiky EU se zařadil rozsudek Nejvyššího evropského soudu, který potvrdil, že vysoké školství je považováno za odborné vzdělávání a přípravu. Došlo k zrovnoprávnění domácích

---

¹⁷ EUR-Lex přístup k právu Evropské Unie [online]. 1957 [cit. 2011-09-13]. Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>

¹⁸ Rozsudek ESD ze dne 13. února 1985 ve věci 293/83

i zahraničních studentů v přístupu k vysokoškolskému vzdělání. Tím Evropské společenství získalo možnost rozšířit činnosti v oblasti vzdělávání, což vedlo ke vzniku několika důležitých evropských programů (např. Erasmus, Petra a Force, Lingua)

3.2.4 Uznání diplomů a certifikátů

Pro splnění svého dalšího cíle, volného pohybu služeb a pracovních sil v rámci jednotného trhu, muselo Společenství přijmout směrnice týkající se vzájemného uznání diplomů a certifikátů, výkon regulovaných povolání. Tyto direktivy byly přijaty mezi rokem 1975 a 1985.

3.2.5 Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva učinila další dva kroky podporující rozvoj evropské vzdělávací politiky. Přijetím Maastrichtské smlouvy (podepsána 7. 2. 1992) bylo vzdělání formálně uznáno jako specifická oblast, která také spadá do kompetencí EU. Činnost společenství je též zaměřena na podporu mobility studentů a učitelů. Maastrichtská smlouva odděluje odpovědnost Společenství a odpovědnost členských zemí, vylučuje harmonizaci vzdělávacích zákonů členských států¹⁹ - článek 126.

Druhým z článků Maastrichtské smlouvy, jež je úzce spjat se vzděláním, je článek 127. Ten se zaměřuje převážně na odbornou přípravu, výměnu studentů, informací a zkušeností.

3.2.6 Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva, která vešla v platnost 1. 5. 1999, potvrdila ustanovení Maastrichtské smlouvy.

---

¹⁹ BRDEK, M.; VYCHOVÁ, H.. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. 1. vydání. Praha: Aspi, 2004. 27 s. ISBN 80-86395-96-0

Článek 149 Smlouvy o založení Evropského společenství ve znění Amsterodamské smlouvy zní:

„1. Společenství přispívá k rozvoji kvalitního vzdělávání podporou spolupráce mezi členskými státy, a je-li to nezbytné, podporováním a doplňováním činnosti členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah výuky a za organizaci vzdělávacích systémů a za jejich kulturní a jazykovou rozmanitost.

2. Činnost Společenství je zaměřena na rozvoj evropského rozměru ve vzdělávání, zvláště výukou a šířením jazyků členských států, podporu mobility studentů a učitelů také prostřednictvím podpory akademického uznávání diplomů a započítáváním doby studia, podporu spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, rozvoj výměny informací a zkušeností týkajících se otázek, které jsou společné vzdělávacím systémům členských států, podporu rozvoje výměn mládeže a pedagogických pracovníků, podporu rozvoje dálkového vzdělávání.

3. Společenství a členské státy podporují spolupráci v oblasti vzdělávání se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy.

4. Rada, aby přispěla k dosažení cílů uvedených v tomto článku postupem podle článku 251 po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem a výborem regionů přijímá podpůrná opatření s vyloučením harmonizace právních a správních předpisů členských států, vydává na návrh Komise kvalifikovanou většinou doporučení.“²⁰

Článek 150 Smlouvy o založení Evropského společenství ve znění Amsterodamské smlouvy se zabývá politikou odborného vzdělávání. Činnost Společenství je dle tohoto článku zaměřena například na usnadňování adaptace na průmyslové změny (především odborným vzděláváním a rekvalifikací) či na zlepšování základního a dalšího vzdělávání za účelem usnadnění profesního začlenění a opětovného začlenění na trhu práce.

---

²⁰ EUR-Lex přístup k právu Evropské Unie [online]. 1999 [cit. 2011-10-15]. Amsterodamská smlouva. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#founding>>

3.2.7 Lisabonská strategie

Zasedání Evropské rady v Lisabonu v březnu 2000 mělo pro oblast vzdělávání a učení velký význam. Evropskou radou byla přijata tzv. Lisabonská strategie, podle níž se EU měla stát nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. Jde o komplexní strategii, která byla rozvržena na celé desetiletí 2000-2010. Strategie byla pojmem pro souhrn dílčích úkolů a opatření hospodářské politiky prováděných na evropské a zejména pak na národní úrovni, které směřovaly k dosažení vytyčených cílů v hospodářské, sociální a environmentální oblasti.

3.2.8 Strategie Evropa 2020

Lisabonská strategie přinesla řadu pozitivních efektů, ale zdaleka ne všechny stanovené cíle se podařilo naplnit. Na Lisabonskou strategii volně navazuje Strategie Evropa 2020, označována podtitulem Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Strategie je vymezena na desetiletí 2010-2020. Je též reakcí na ekonomickou krizi, její vizí je překonat krizi, obnovit ekonomiku a toto tempo si udržet. Navrhuje měřitelné cíle v následujících oblastech: zaměstnanost, výzkum a inovace, změna klimatu a energie, vzdělávání a boj proti chudobě.

Strategie Evropa 2020 předkládá tři vzájemně se posilující priority:

- *„Inteligentní růst: rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.*
- *Udržitelný růst: podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje.*

- *Růst podporující začlenění: podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností*²¹

Tyto priority je nutné podpořit v mnoha ohledech. Evropská komise jmenovala sedm stěžejních iniciativ, které budou napomáhat při plnění prioritních cílů, závazných pro Evropskou unii i její členské státy.

1. **Inovace v Unii**

Investice do vývoje v Evropě nedosahují ani 2%. Mělo by dojít ke zlepšení rámcových podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací, čímž by se zajistilo, aby se z inovativních nápadů staly výrobky a služby vytvářející růst a pracovní místa.

2. **Mládež v pohybu**

V rámci této iniciativy by mělo dojít k posílení výkonu systémů vzdělávání a usnadnění vstupu mladých lidí na pracovní trh.

3. **Digitální program pro Evropu**

Pouze čtvrtina poptávky po informačních a komunikačních technologiích pochází z evropských podniků. Evropa zaostává také u vysokorychlostního internetu. Prioritou je tedy urychlení rozvoje vysokorychlostního internetu a využití jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky.

4. **Evropa méně náročná na zdroje**

Cílem je podpořit posun směrem ke společnosti méně náročné na zdroje a s nízkou produkcí uhlíku, jež využívá všechny zdroje účinným způsobem.

5. **Průmyslová politika pro éru globalizace**

Průmysl a obzvláště malé a střední podniky silně zasáhla hospodářská krize a všechna odvětví se musí přizpůsobit globalizaci a upravit své výrobní postupy. Bude nutné nadále podporovat rozvoj silných

---

²¹ *Sdělení komise, Evropa 2020, Strategie pro inteligentní růst podporující začlenění* [online]. 2010 [cit. 2011-10-16]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>

a udržitelných průmyslových základem, která ob stojí v celosvětovém měřítku.

6. Program pro nové dovednosti a pracovní místa

V této oblasti je cílem EU, aby 75% obyvatelstva ve věku od 20 do 64 let bylo zaměstnáno. K tomu by měla dopomoci modernizace pracovních trhů a rozvoj dovedností občanů v průběhu života, podnícení zájmu účasti na trhu práce. Nemalý důraz se klade též na mobilitu pracovních sil.

7. Evropská platforma pro boj proti chudobě

Celkem o 20 milionů by měl klesnout počet osob ohrožených chudobou. To je hlavním cílem. Dále je snaha o zajištění a sociální soudržnosti, sdílení výhod z růstu a zaměstnanosti tak, aby osobám sociálně vyloučeným a ohroženým chudobou bylo umožněno důstojně žít.²²

Pro účely této práce bude podrobněji popsána pouze iniciativa **Mládež v pohybu**, která má z pohledu vysokoškolské mobility největší význam.

Iniciativa Mládež v pohybu vychází z předpokladu snahy Evropy o zvýšení počtu kvalifikovaných, vzdělaných a tvůrčích mladých lidí. Tyto osoby mohou pozitivně ovlivnit konkurenceschopnost evropské ekonomiky. Stále ještě panuje vysoká míra nezaměstnanosti u absolventů. Cílem EU je pomoci k dosažení stabilní perspektivy uplatnění na pracovním trhu, což je podmíněno maximálním využitím potenciálu pro vzdělávání a odbornou přípravu u každého jedince.

Iniciativa zdůrazňuje především význam mobility studentů, uznávání kvalifikací a celkové modernizace školství. V první řadě apeluje na zvýšení informovanosti veřejnosti o programech podporujících mobilitu, především o možnosti studijních pobytů a stáží. Záměrem do roku 2020 je umožnit každému občanu EU, který projeví zájem, umožnit zahraniční pobyt či stáž.

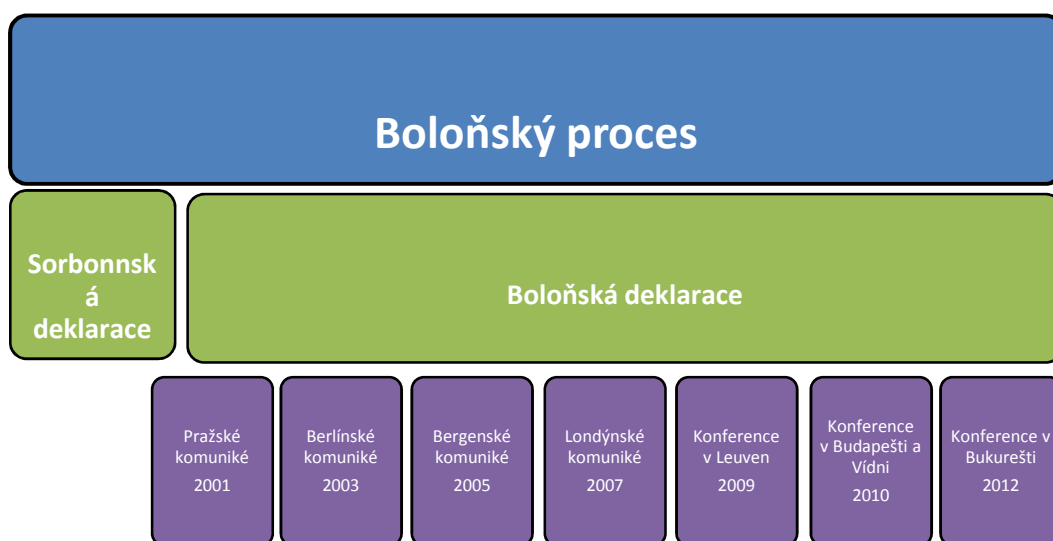
---

²² Tamtéž.

V druhé řadě se snaží zajistit, aby vzdělání a odborná příprava odpovídaly potřebám studentů.

3.3 Cesta k Boloňskému procesu aneb základ vysokoškolské mobility

Obrázek 1: Schéma Boloňského procesu

Zdroj: autor

V této kapitole je představen vývoj událostí, které byly stěžejní pro Boloňský proces. V širším slova smyslu bychom mohli Boloňský proces označit jako synonymum položení základu pro evropský prostor vysokoškolského vzdělávání. Za klíčovou myšlenku považoval proces mobilitu studentů a akademických pracovníků, jež byla vnímána za nezbytnou součást evropské integrace. Tato kapitola se nesnaží reflektovat, jak se změnilo české vysokoškolské vzdělání implementací Boloňského procesu, ani analyzovat, nakolik prospěl či uškodil českým vysokým školám, ale dává si za cíl seznámit čtenáře s historickým kontextem, vznikem a obsahem Boloňského procesu a souvisejících deklarací. Konkrétně bude popisována Sorbonnská deklarace (1998), díky níž byl zaveden kreditní systém. Sorbonnská deklarace de facto odstartovala diskuzi o evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání. Dalším

velmi důležitým dokumentem je Boloňská deklarace (1999), jež vychází právě ze Sorbonnské deklarace. Vzhledem k neustálé potřebě revidovat výsledky a přizpůsobovat jej reálnému stavu se dále realizovala pravidelná setkání po dvou letech v signatářských zemích.

3.3.1 Sorbonnská deklarace

V květnu 1998 u příležitosti 700 let pražské Sorbonny podepsali ministři²³ Francie, Německa, Itálie a Spojeného království v Paříži Společnou deklaraci o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství, tzv. Sorbonnskou deklaraci.

Deklarace považuje za klíčovou širší prostupnost školských systémů jednotlivých zemí. Studenti mají být vedeni k tomu, aby alespoň jeden semestr strávili mimo svoji domovskou univerzitu, za hranicí svého domovského státu. S tím je svázáno uznání jednotlivých vysokoškolských systémů. K větší pružnosti celého systému má přispět uznávání kreditů a semestrů.

3.3.2 Boloňská deklarace

Byla podepsána 19. června 1999 v Bologni na setkání 31 ministrů školství z 29 evropských států.²⁴ Deklarace stanovuje šest cílů, které pokládá za primárně důležité pro vytvoření evropského prostoru vysokoškolského vzdělání a pro podporu evropského systému vysokého školství z celosvětového hlediska:

1. *„Přijetí systému srozumitelných a srovnatelných stupňů vysokoškolského vzdělání*

---

²³ Ministři zodpovědní za vysoké školství: Claudie Allegre – Ministr národního vzdělávání, výzkumu a technologií (Francie), Luigi Berlinguer – Ministr pro veřejné vyučování, vysoké školy a výzkum (Itálie), Tessa Blackstone – Ministr vysokého školství (Spojené království), Jurgen Ruettgers – Ministr školství, vědy, výzkumu a technologií (Německo).

²⁴ Belgie, Bulharsko, Česká republika (Eduard Zeman), Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie

2. *Přijetí systému založeného v zásadě na dvou základních cyklech, pregraduálním a postgraduálním.*
3. *Vypracování systému kreditů*
4. *Podpora mobility*
5. *Podpora evropské spolupráce v oblasti udržování kvality*
6. *Posilování nutné evropské dimenze vysokého školství*²⁵

3.3.3 Pražské komuniké

Dalším mezníkem v procesu budování společného Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání byl v květnu 2001 Pražský summit. V Praze se poprvé připojili Evropská asociace univerzit (EUA) a Národní svaz studentů v Evropě (ESIB). Přítomni byli dále evropští ministři zodpovědní za vysoké školství, zástupci Evropské Komise, Rady Evropy a další pozorovatelé.

Pražské komuniké obohatilo Boloňský proces o následující akce:

1. *Celoživotní učení je základní prvek Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. V budoucí Evropě, jejíž společnost i ekonomika budou založeny na znalostech, musí strategie celoživotního učení přijmout výzvu ke zvyšování konkurenceschopnosti, využívání nových technologií a přispívat ke zlepšování sociální soudržnosti, rovných příležitostí a kvality života.*
2. *Vysoké školy a studenti – ministři zdůraznili, že zapojení univerzit i dalších vysokých škol a studentů jako kompetentních, aktivních a konstruktivních partnerů do budování a utváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání je potřebné a vítané. Ministři rovněž upozornili na to, že základní důležitou podmínkou pro důvěru, význam, mobilitu, kompatibilitu a atraktivitu v rámci Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, je kvalita. Potvrdili, že by se studenti měli podílet*

²⁵ Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>> [cit. 2011-10-16].

na tvorbě organizace a obsahu studia a ovlivňovat je a vzít v úvahu sociální rozměr.

3. **Posílení atraktivity Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání** – ministři se shodli na tom, že je nutné věnovat větší pozornost posílení přitažlivosti evropského vysokoškolského vzdělávání jak pro studenty z Evropy, tak z ostatních částí světa. Srozumitelnost a srovnatelnost evropských vysokoškolských titulů na celém světě by měla být podpořena vypracováním společného rámce kvalifikací, koherentními mechanismy pro zajišťování kvality a akreditačními/certifikačními mechanismy i zlepšením informovanosti. Ministři se shodli, že větší pozornost by měla být věnována výhodám, které přináší různorodost institucí a programů v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání. Vyzvali k rozvoji spolupráce mezi evropskými zeměmi v zavádění a využívání perspektiv transnárodního vzdělávání²⁶

Boloňský proces tak získal devět cílů.

3.3.4 Berlínské komuniké

Berlínská konference ministrů se uskutečnila ve dnech 18.-19. září 2003. V Berlíně došlo k rozšíření o 7 nových zemí: Albánii, Andorru, Bosnu a Hercegovinu, bývalou jugoslávskou republiku Makedonii, Rusko, Srbsko a Černou Horu a Svatý Stolec. Proces se tak rozšířil na 40 evropských zemí.

Byl zde opět zdůrazněn princip sociálního rozměru Boloňského procesu. Ministři se snaží o propojení Boloňského procesu s myšlenkou Lisabonské strategie stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou, na společnost založenou na znalostech schopnou udržet ekonomický růst s vyšším počtem pracovních míst a větší sociální soudržností.

---

²⁶ Pražské komuniké (2001) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/deklarace-a-komunike-ministru/prazske-komunike-2001> >.

Též je zde dávana do popředí myšlenka **propojení vysokoškolského vzdělávání a výzkumu, která se stává desátým cílem Boloňského procesu.**

K problematice mobility ministři konstatují, že od Pražského komuniké, tedy od jejich posledního setkání, došlo k jejímu nárůstu, a to především díky podpoře Evropských programů. Stanoví si cíl, že podniknou potřebné kroky ke zlepšení kvality a zpracování statistických dat. Zdůrazňují roly Evropského kreditního systému (ECTS)²⁷, který je klíčový při usnadňování mobility studentů a vytváření mezinárodních studijních plánů.

Ze závěrečného dokumentu (komuniké) ministrů vyplynulo, že se dá tato konference považovat za důležitý krok směrem od diskusí a záměrů ke konkrétní implementaci principů celého procesu. Zhodnotili zde dosažený pokrok, stanovili priority a další cíle pro následující období.

3.3.5 Bergenské komuniké

Již 4. konference ministrů odpovědných za vysoké školství se v rámci boloňského procesu sešla v norském Bergenu ve dnech 19.-20.5.2005. V Bergenu došlo k rozšíření o 5 zemí: Arménie, Ázerbajdžán, Gruzie, Moldávie, Ukrajina. Proces se tak rozšířil na 45 členských zemí.

Nad rámec priorit stanovených v Berlíně r. 2003 byl kladen důraz na sociální rozměr procesu, na externí rozměr Boloňského procesu (vztah mezi Evropským procesem vysokoškolského vzdělávání a světem), a v neposlední řadě byla pozornost věnována celoživotnímu vzdělávání včetně uznávání předchozího vzdělávání.

Byly zde přijaty dva dokumenty:

- **Rámec kvalifikací pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (Overarching framework of qualifications for EHEA).**

---

²⁷ European Credit transform system

Jeho smyslem bylo zahrnout budoucí národní soustavy kvalifikací členských zemí Boloňského procesu jednotnou metodikou. Zahrnuje 3 cykly, obecné deskriptory pro každý cyklus založené na výstupech ze vzdělávání ("learning outcomes"), kompetencích a studijní zátěži vyjádřené v ECTS kreditech²⁸ pro 1. a 2. cyklus, pro 3. cyklus ve standardních rocích studia (bakalářské, magisterské a doktorské studium)

- **Soubor standardů, postupů a hlavních směrů v oblasti zabezpečení kvality** a dále přijali **princip Evropského registru agentur pro zabezpečení kvality**

Boloňský proces v Bergenu nebyl rozšířen o žádnou další oblast, zůstává tak stávajících deset. Byl zde prohlouben trend, který začal již na berlínské konferenci. Klade se důraz na konkrétní implementaci, konkrétní úkoly s konkrétní odpovědností.

3.3.6 Londýnské komuniké

Londýnská konference se uskutečnila dne 18. května 2007. V Londýně se ke členům připojila pouze jedna země, a to Černá hora.

„Zpráva vycházející se zjišťování současného stavu společně se zprávou Evropské asociace univerzit (EAU) „Trendy V“, dokumentem „Bologna očima studentů“ vypracovaným Národními svazy studentů v Evropě (ESIB) a materiálem „Struktura vysokého školství v Evropě“ připraveným informační sítí Eurydice potvrzuje, že obecně bylo během posledních dvou let dosaženo značného pokroku.“²⁹

---

²⁸ Podrobné informace o ECTS kreditech – *Evropská společenství* [online]. 2009 [cit. 2011-12-12]. *Příručka pro uživatele ECTS*. Dostupné z: < http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_cs.pdf >

²⁹ *Londýnské komuniké* (2007) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://old.bologna.msmt.cz/?id=KomunikeLondon>>.

I přesto, že byl dosažen značný pokrok, celá řada klíčových úkolů zatím zůstala nesplněna. Ministři, odpovědní za vysoké školství se dohodli, že během dvou následujících let se budou soustředit zejména na klíčové oblasti jako je podpora vývoje v oblasti mobility vysokoškolských pracovníků, studentů a absolventů VŠ, zlepšení dostupnosti údajů a jejich zpracování do podoby srovnatelných ukazatelů, které mohou měřit pokrok.

3.3.7 Konference v Leuven

V pořadí 6. konference ministrů odpovědných za vysoké školství se konala v Leuvenu/Louvain-la-Neuvre, ve dnech 28. - 29. dubna 2009. Na rozdíl od předchozích konferencí nesledovala pouze proces implementace cílů boloňského procesu, ale měla za cíl připravit vizi pro příští desetiletí. **Ministři zdůraznili zejména význam celoživotního učení, rozšiřování přístupu k vysokoškolskému vzdělávání a mobility.**

Do roku 2020 by 20 % absolventů mělo strávit část svých studií nebo odborné přípravy v zahraničí.

3.3.8 Konference v Budapešti a ve Vídni

Tato konference se uskutečnila ve dnech 11. - 12. února 2010. Do Boloňského procesu se přidala 47. země – Kazachstán. Ministři spolu s představiteli mezivládních organizací, a další delegáti vyslechli závěry expertního týmu, který se od Konference v Leuven zabýval hodnocením a implementací cílů a principů Boloňského procesu.

Jak uvedli ministři ve své závěrečné Budapešťsko-vídeňské deklaraci, přijaté na závěr konference dne 12. března 2010:

„I když bylo v zavádění boloňských reforem mnoho dosaženo, zprávy rovněž ukazují, že priority EHEA, jako strukturované studium a kutikulární reforma, zajišťování kvality, uznávání, mobilita a sociální aspekty, jsou zaváděny v různém stupni. Nedávné protesty v některých zemích, namířené

částečně proti vývoji a opatřením, které s Boloňským procesem nesouvisí, nám připomněly, že některé z boloňských cílů a reforem nebyly náležitě zaváděny a vysvětlovány. Oceňujeme kritické hlasy, které zaznívají z řad akademických pracovníků a studentů, a budeme jim naslouchat. Bereme na vědomí, že jsou nezbytné úpravy a další práce na evropské národní a zejména institucionální úrovni, do kterých se zapojí akademičtí pracovníci a studenti.“³⁰

Další konference se bude konat v Bukurešti, ve dnech 26.-27. dubna 2012.

---

³⁰ *Budapeštsko-vídeňská deklaráce* (2010) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-20]. Dostupné z: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/2010_conference/documents/Budapest-Vienna_Declaration.pdf>.

4 PROGRAMY NA PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ EU

Se vstupem České republiky do Evropské unie a v době globalizace celého světa se studentům otevírá nepřehledné množství možností vycestovat za studiem za hranici České republiky. V rámci účasti na Boloňském procesu, který byl podrobněji popsán v předchozí kapitole, se otevírá evropský vzdělávací prostor vysokoškolského vzdělání. Kvalita a obsah vzdělávání jsou podporovány jednotnou metodologií a stávají se tak více dostupné. Kvůli tomu byl zaveden kreditní systém. Mnoho českých vysokých škol, které podporují studentskou mobilitu, si již tento způsob hodnocení osvojilo. Ve všech členských státech by měl být rovný přístup ve vzdělání. Zúčastnit se mohou studenti v jakékoli fázi třístupňového studia (bakalářské, magisterské, doktorandské). Doba, strávená studiem na zahraniční univerzitě je studentům uznávána. Diplom z kterékoliv jiné členské země by měl mít stejnou váhu jako diplom z domovské univerzity. K uznání zahraničního studia nejvíce přispěl takzvaný Dodatek k diplomu vydaný v cizím jazyce, který všichni absolventi vysoké školy obdrží automaticky a bezplatně. Jedná se o překlad diplomu, který obsahuje též výsledky za celou dobu studia, názvy absolvovaných předmětů a popis vzdělávacího systému. Za těchto okolností by se v ideálním případě mělo zahraniční studium stát běžnou součástí studia.

K zahraniční mobilitě dochází za podpory jednotlivých programů Evropské unie. Vzdělávací programy Evropské unie kladou důraz na posílení evropské dimenze ve vzdělávání formou projektové spolupráce škol a dalších vzdělávacích institucí, mobilit studentů a učitelů, zkvalitňováním jazykového vzdělávání ve všech typech škol a ve všech formách vzdělávání, prosazováním inovací ve vzdělávání včetně zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky.

Tato kapitola popisuje vývoj programů na podporu vzdělávání od počátku svého vzniku do podoby, v jaké jsou realizovány dnes. Celé toto období

by se dalo rozčlenit do čtyř programových období. Hlavní pozornost bude věnována vysokoškolskému vzdělávání, tedy programu Erasmus.

4.1 Počátky vzdělávacích programů

Počátky vzdělávacích programů se formovaly v letech 1987-1994. Prvně v roce 1985 začalo docházet k užívání pojmu Evropa občanů. K jeho naplnění měly dopomoci vzájemné výměny mezi studenty a učiteli, což by znamenalo seznámit jiné země se svou kulturou a historií. Dále byl vysloven požadavek o zařazení výuky dvou cizích jazyků již v období povinné školní docházky. Také dochází k diskuzím na téma uznávání diplomů a kvalifikací v jiných státech, vysokoškolské vzdělání je uznáno za odborné což vede ke vzniku jednotlivých vzdělávacích programů.

Lingua

Byla původně určena jen profesorům a studentům cizích jazyků, později ji mohli využívat i učitelé a studenti jiných oborů.

Erasmus

U zrodu tohoto programu, v roce 1987 stála myšlenka, že Evropská unie má podporovat mezi Evropany určité hodnoty, jako je sounáležitost, svoboda, mobilita. Nastartoval se tedy program, zaměřený na mobilitu vysokoškolských studentů a pracovníků.

Commet

Je zacílen též na vysokoškolské vzdělávání, v rámci tohoto programu mohou studenti vycestovat do zahraničí a nabýt praxi v partnerském podniku.

Petra

Její prioritou je kooperace v odborné přípravě a vzdělání.

Force

Podpora profesního vzdělávání.

Mládež pro Evropu

Cílem programu je výchova mládeže ve volném čase formou mezinárodních výměn mládeže. Náplní je výchova k demokracii, toleranci, podnikání a navazování kontaktů mezi mládeží z různých evropských zemí a tím i příprava na společné soužití v Evropě. Program je financován ze státních rozpočtů. Program Mládež pro Evropu vznikl v r. 1988 v Evropské Unii (EU). Na rozdíl od všech výše zmiňovaných programů je program zaměřený jen na volný čas všech mladých lidí ve věku od 15 do 25 let.

Tempus

Vznik programu Tempus je důsledkem politických událostí z let 1989 a 1990 ve střední a východní Evropě. Evropské společenství usilovalo o zajištění obsáhlého rámce pro poskytování praktické pomoci a odborné asistence příslušným zemím při restrukturalizaci jejich ekonomik a politických systémů. Dochází zde rovněž k poskytování individuálních grantů pro nárůst mobility, v jejichž rámci mohou jednotlivci navštěvovat ministerské úředníky a odborníky v oblasti plánování vzdělávání a pohybovat se mezi Západem a Východem.

Phare

Program Phare byl založen v roce 1989, prostřednictvím fondu byly financovány projekty, které napomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a západní Evropy.

4.2 Akční programu Společenství v oblasti vzdělávání

Na základě rozhodnutí 819/95/EC (14. března 1995) se všechny programy zmiňované výše sloučili do tří integrovaných programů – Socrates, Leonardo na Vinci a Mládež. Akční program Společenství v oblasti vzdělávání

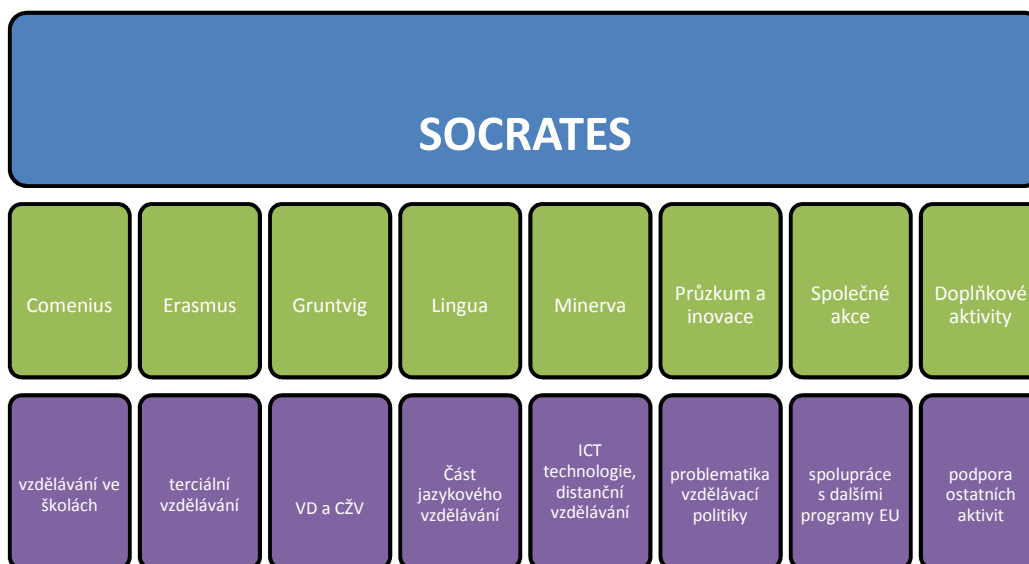
byl rozdělen do dvou fází. První programové období se konalo v letech 1995-1999, druhá fáze potom v letech 2000-2006.

4.2.1 Socrates

Akční program Socrates I. byl zaveden rozhodnutím č. 819/95/ES³¹. Obsáhl oblast vzdělání komplexně od mateřských škol po univerzity, včetně vzdělávání dospělých, zlepšování jazykové vybavenosti, podporu spolupráce a mobility a mimo jiné také podporu inovací a aplikování rovných příležitostí ve vzdělávání. Zaměřoval se na oblast vzdělávání od mateřských škol po univerzity, vzdělávání dospělých, zlepšování znalosti evropských jazyků, podpora spolupráce a mobility prostřednictvím vzdělání a v neposlední řadě také podpora inovací ve vzdělávání a rovných příležitostí ve všech oblastech vzdělávání.

Program Socrates I. zaštiťoval celkem osm podprogramů, které dříve fungovaly samostatně.

Obrázek 2: Aktivity spadající pod program Socrates

Zdroj: autor

³¹ *Rozhodnutí 819/95/ES* [online] (2011-12-19). Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EN:HTML>>.

Akční program Socrates II byl zaveden rozhodnutím 253/2000/EC³². Plynule navazuje na výsledky první fáze programu a současně představuje nové aktivity a cíle.

4.2.2 Leonardo da Vinci

Akční program Leonardo da Vinci byl založen Rozhodnutím č. 94/819/ES³³. Podporuje také praktické stáže a výměny studentů středních a vysokých škol, absolventů, mladých nezaměstnaných a mladých pracovníků. Jeho cílem je zlepšovat uplatnění mladých lidí na pracovním trhu.

Vznikl v roce 1995 spojením pěti samostatných programů:

- **Comett** – vysokoškolské vzdělávání se zaměřením na ekonomickou oblast
- **Eurotecnet** – podpora inovací a nových technologií v odborném vzdělávání
- **Force** – podpora profesního vzdělávání
- **Petra** – spolupráce ve vzdělávání a v odborné přípravě
- **Lingua** – jazykové vzdělávání

Rozhodnutím 199/382/EC³⁴ byla založena druhá fáze akčního programu Společenství v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, program Leonardo da Vinci II.

Hlavní cíle programu jsou následující:

- posílit schopnosti a dovednosti osob, zejména mládeže v počátečním odborném vzdělávání na všech úrovních s cílem zlepšit podporu jejich zaměstnatelnosti

---

³² *Rozhodnutí 253/2000/EC* [online] (2011-12-19). Dostupné z: <[http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253\(01\):EN:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253(01):EN:HTML)>

³³ *Rozhodnutí 94/819/EC* [online] (2011-12-19) Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994D0819:EN:HTML>>.

³⁴ *Rozhodnutí 199/382/EC* [online] (2011-12-19). Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0382:CS:HTML>>

- zlepšit kvalitu a přístup k dalšímu odbornému vzdělávání a celoživotnímu získávání kvalifikací a dovedností s cílem rozvíjet adaptabilitu
- podporovat a posilovat odborné vzdělávání a zlepšit tím konkurenceschopnost a podnikatelského ducha

4.3 Program celoživotního učení (2007-2013)

Z angl.. Lifelong Learning Programme (LLP)

Program se zaměřuje zejména na podporu výměny, spolupráce a mobility mezi vzdělávacími systémy a institucemi a systémy odborné přípravy v rámci EU tak, aby se staly zárukou světové kvality.

Program byl zaveden rozhodnutím Evropského Parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15.11.2006, které vstoupilo v platnost dne 14.12.2006. Účinnost programu je stanovena na období od 1.1.2007 do 31.12.2013.

Rozpočet programu tvoří 6,97 miliard EUR.

Tabulka 1 – Program celoživotního učení:

4 odvětvové programy			
COMENIUS zaměřený na předškolní a školní vzdělávání až do úrovně ukončení středního vzdělání	ERASMUS zaměřený na vysokoškolské vzdělávání a odborné vzdělávání na vysokoškolské úrovni	LEONARDO DA VINCI zaměřený na odborné vzdělávání a odbornou přípravu	GRUNDTVIG zaměřený na vzdělávání dospělých a celoživotní učení
<p>Průřezový program se skládá ze čtyř hlavních činností:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráce a inovace politik, - podpora studia jazyků, - informační a komunikační technologie, - šíření a využívání výsledků v oblasti celoživotního učení 			
<p>program Jean Monnet zahrnuje akce Jean Monnet a provozní granty pro evropské instituce</p>			

Zdroj: www.naep.cz

4.3.1 Comenius

Program Comenius je zaměřen poskytování podpory všem vzdělávacího systému, od předškolní a základní na střední školu. Již řadu let program podporuje spolupráci a mobilitu. Program Comenius má za cíl pomoci mladým lidem a pedagogickým pracovníkům lépe poznat a pochopit evropskou kulturu, naučit se jazyk a osvojit si schopnosti nezbytné pro osobní rozvoj a budoucí zaměstnání.

Cíle programu:

- zlepšení a zvýšení mobility žáků a pedagogických pracovníků v celé EU
- posílení a zvýšení partnerství mezi školami v různých členských státech EU
- podpora studia jazyků a inovací, lepší výukové techniky a postupy
- zlepšení kvality evropského rozměru vzdělávání učitelů
- zdokonalení přístupu pedagogických pracovníků a vedení škol
- implementace informačních a komunikačních technologií ve školním vzdělávání

Priority:

- motivace k učení a schopnost učit se
- zlepšení jazykové výuky, větší gramotnost, ztraktivnění vědy, tvořivost a inovace
- snaha o minimalizaci sociálně-ekonomických propastí a předčasného ukončování školní docházky
- lepší integrace všech vzdělávacích potřeb žáků
- zlepšování managementu škol

V současnosti jsou do programu zapojeny všechny členské ztráty Evropské unie a země EEA/EFT (Norsko, Island, Lichtenštejsko, Švýcarsko)

V programu je obsaženo mnoho aktivit, zaměřujících se na individuální mobility, podporu spolupráce mezi školami, centralizované multilaterální projekty zaměřené na rozvoj a výměnu zkušeností a na podporu doprovodných aktivit.

4.3.2 Erasmus

„Program Erasmus je pojmenován po Erasmu Rotterdamském (1466 - 1536), holandském mysliteli, humanistovi a teologovi, který byl svými současníky nazýván knížetem humanistů, neboť ostatní převyšoval svým rozhledem a vtipem. Holandsko jeho doby patřilo k nejvyspělejším územím v Evropě, což se projevilo i na kvalitě vzdělávání. Sám Erasmus navštěvoval kvalitní církevní školy a právě zde poznal své antické vzory a seznámil se se studiem teologie a filozofie, kterému později věnoval celý svůj život. Roku 1493 odjel studovat na Sorbonnu. Do této doby spadají Erasmovy první literární pokusy. Poté Erasmus cestoval po celé Evropě a na svých cestách poznal mnoho přátel a navázal množství styků s tehdejšími humanistickými učiteli a filozofy. Erasmus kladl důraz na vzdělání a vysmíval se formalismu...“³⁵

Nyní je program Erasmus vlajkovou lodí Evropské unie, která každý rok umožňuje průměrně 200 000 studentům absolvovat studium či pracovní stáž v zahraničí. Mimo to financuje spolupráci mezi vysokými školami v celé Evropě. Letošní rok program slaví 25 let od svého vzniku.

Zkušenost se zahraničním pobytem či stáží neobohacuje účastníky pouze po akademické a odborné stránce, ale také pomáhá rozšířit obzory, pochopit jiné evropské kultury a naučit se samostatnosti. V neposlední řadě u mnoha zaměstnavatelů zvyšuje tento zahraniční pobyt atraktivitu uchazeče, občas jsou tak tito studenti, zvláště u zaměstnavatelů mezinárodního charakteru, zvýhodněni mezi ostatními.

---

³⁵ Dostupné z: <www.naep.cz>. [cit. 2011-12-22].

Téměř žádný z obdobných programů Evropské unie se netěšil takové úspěšnosti. Do programu je zapojena drtivá většina univerzit. Od roku 1987 se jej zúčastnilo již více než 2,2 milionů studentů a 250 000 vysokoškolských učitelů od roku 1997.

Prvním rokem, kdy studenti ČR vyjeli do zahraničí, byl akademický rok 1998/1999. Do programu jsou zapojené české veřejné i státní školy a dále se zapojují soukromé vysoké školy a vyšší odborné školy – podmínkou zapojení je vlastnictví listiny Erasmus University Charter (EUC), kterou přiděluje Evropská komise. V případě pracovních stáží je nutné mít Extended Erasmus University Charter (EEUC).

Roční rozpočet programu Erasmus je více než 450 milionů eur.

Cíle programu:

- navýšit objem mobility a neustále zvyšovat kvalitu tak, aby se programu do roku 2012 zúčastnilo alespoň 3 miliony osob
- zlepšit provázanost vysokých škol a podniků
- zvýšit transparentnost vysokoškolského vzdělávání v Evropě
- zajistit špičkovou úroveň multilaterální spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi

Program Erasmus v sobě zahrnuje mnoho aktivit. Obecně je můžeme rozdělit na aktivity decentralizované a aktivity centralizované. Pro souhrn všech aktivit slouží následující dvě tabulky:

Tabulka 2 – Decentralizované aktivity programu Erasmus

Mobilita studentů na studijní pobyty (SMS)	Studium na zahraniční vysoké škole v délce 3-12 měsíců
Mobilita studentů na pracovní stáže (SMP)	Práce v zahraniční organizaci v délce 3-12 měsíců
Mobilita	Výuka na zahraniční škole v délce 5 výukových hodin až

zaměstnanců na výukové pobyty (STA)	6 týdnů
Mobilita zaměstnanců na školení (STT)	Odborné školení v zahraniční organizaci v délce 1 - 6 týdnů
Organizace mobilit (OM)	Finanční prostředky pro VŠ/VOŠ nebo zprostředkovatelskou organizaci, která realizuje alespoň jeden z typů mobilit. Grant je určený na vytváření optimálních podmínek pro realizaci mobilit studentů a/nebo zaměstnanců.
Intenzivní programy (IP)	Projekty krátkého studijního programu (např. letní škola), kterého se účastní domácí i zahraniční studenti a učitelé.
Intenzivní jazykové kurzy (EILC)	<ul style="list-style-type: none"> • Intenzivní kurzy méně používaných jazyků (v zemích zapojených do programu LLP) určené pro studenty programu Erasmus, kteří odjíždějí do těchto zemí studovat nebo pracovat • Organizace intenzivních kurzů českého jazyka pro zahraniční studenty programu Erasmus, kteří přijíždějí studovat nebo pracovat do ČR

Zdroj: www.naep.cz

Decentralizované aktivity jsou v kompetenci národní agentury každé členské země Programu celoživotního učení.

Tabulka 3 – Centralizované aktivity programu Erasmus

Multilaterální projekty	Multilaterální projekty Erasmus podporují spolupráci vysokoškolských institucí navzájem či společně s jinými příslušnými zúčastněnými stranami.
Akademické sítě	Akademické sítě Erasmus mají za cíl podporovat evropskou spolupráci a inovaci v konkrétních tematických oblastech.
Doprovodné aktivity	Cílem je podporovat různé aktivity, které sice nejsou oprávněné v rámci hlavního programu Erasmus, ale jasně přispějí k dosažení jeho cílů.

Zdroj: www.naep.cz

Centralizované aktivity jsou řízené Výkonnou agenturou evropské komise v Bruselu (EACEA).

4.3.3 Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci je zaměřen převážně na odborné vzdělávání a profesní přípravu. Cílovou skupinou jsou učitelé, školitelé, podniky, sociální partneři, výzkumná střediska se zaměřením na celoživotní učení, osoby zodpovědné za systémy a metody odborného vzdělávání a další pracovníci institucí působící v této oblasti.

Cíle programu:

- zvýšit přitažlivost odborného vzdělávání
- zlepšit kooperaci mezi institucemi, organizacemi a sociálními partnery
- podpora jazykové vzdělanosti
- rozvoj ICT v oblasti celoživotního učení

Stejně jako u programu Erasmus se aktivity programu Leonardo da Vinci větví na centralizované a decentralizované.

Tabulka 3 – Aktivity programu Leonardo da Vinci

DECENTRALIZOVANÉ			CENTRALIZOVANÉ
Multilaterální projekty			Multilaterální projekty
Přenos inovací			Vývoj inovací
Projekty mobility:			Tematické sítě
počáteční odborné vzdělávání	osoby na trhu práce	odborné vzdělávání a příprava	Doprovodné aktivity
Projekty partnerství			
Přípravné návštěvy			

Zdroj: autor

4.3.4 Gruntvig

Program Grundtvig je v rámci Programu celoživotního učení zaměřen na výukové a vzdělávací potřeby účastníků vzdělávání dospělých, instituce

či organizace poskytující možnost vzdělávání dospělých, podniky, neziskové a dobrovolnické organizace.

Cíle programu:

- spolupráce mezi organizacemi vzdělávající dospělé
- mobilitu osob zapojených do dalšího vzdělávání v celé Evropě
- rozvoj inovačních postupů ve vzdělávání dospělých a jejich předávání
- zlepšení pedagogických přístupů a řízení

Program nabízí následující aktivity:

- multilaterální projekty zaměřené na sdílení osvědčených postupů
- mobilitu osob formou vzdělávacích kurzů, stáží, studijních a asistenčních pobytů
- projekty partnerství zaměřené na témata společného zájmu zúčastněných stran
- tematické sítě odborníků a organizací zaměřené na rozvoj vzdělávání dospělých, vylepšování a sdílení osvědčených postupů a inovací, na zajištění kvality vzdělávání dospělých
- přípravné návštěvy jako individuální grant umožňující pracovníkům institucí účastnit se kontaktního semináře nebo pracovního setkání s potenciálními partnery projektu
- doprovodné aktivity zaměřené na podporu hlavních cílů programu Grundtvig

4.3.5 Průřezový program

Program podporuje evropskou spolupráci v oblastech pokrývajících dva či více odvětvových podprogramů.

Cíle programu:

- *„podporovat rozvoj politiky a spolupráci v oblasti celoživotního učení na evropské úrovni*

- *zajistit dostatečný přísun srovnatelných údajů, statistik a analýz pro podchycení vývoje politiky celoživotního učení, jakož i sledovat pokrok v plnění cílů a úkolů celoživotního vzdělávání a určovat oblasti, kterým je třeba věnovat zvláštní pozornost*
- *podporovat studium jazyků a jazykovou rozmanitost v členských státech*
- *podporovat rozvoj inovačního obsahu, služeb, pedagogik a praxe založených na informačních a komunikačních technologiích v oblasti celoživotního učení*
- *zajistit, aby výsledky programu celoživotního učení byly v širokém měřítku náležitě uznávány, demonstrovány a prováděny*³⁶

Program je nadřazen čtyřem klíčovým aktivitám:

1. spolupráce a inovace politik v oblasti celoživotního učení
2. jazyky
3. rozvoj inovačního obsahu, služeb, pedagogik a praxe založených na informačních a komunikačních technologiích v oblasti celoživotního učení
4. šíření a využívání výsledků a výměna osvědčených postupů

4.3.6 Jean Monnet

„Francouzský politik, diplomat a ekonom Jean Monnet (1888 - 1979) zasvětil svůj život úsilí o evropskou integraci. Inspiroval vyhlášení slavné Schumanovy deklaráce (1950), která vedla k vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli a je považována za okamžik zrodu Evropské unie. Slavný a často citovaný výrok Jeana Monneta zní: „Nesjednocujeme státy, nýbrž lidi“. Dnešní programy Evropské unie v oblasti vzdělávání tuto tradici následují.“³⁷

---

³⁶ *Program celoživotního učení (LLP), příručka 2012*[online] (2012-01-11). Dostupné z <http://ec.europa.eu/education/lp/doc/call12/part2_cs.pdf>.

³⁷ Dostupné z:<www.naep.cz>. [cit. 2012-01-12].

Program Jean Monnet byl zahájen v roce 1989, působí v 62 zemích a je do něj zapojeno cca 740 univerzit. Pomohl vytvořit přibližně 3500 projektů v oblasti studií evropské integrace.

PRAKTICKÁ ČÁST

Má-li teorie být potvrzena, potřebuje svou aplikaci v praxi, naopak má-li být praxe rozvíjena, potřebuje svou oporu v teorii.

Teoretická část této práce byla zaměřena na vytváření prostoru evropské vzdělanosti. Autorka se snažila vystihnout tuto obsáhlou problematiku vytyčením důležitých mezníků a událostí, které přispěly k formování mobility studentů. Boloňský proces se v minulých letech zařadil na přední příčky, co se diskuzí a kritiky týče. Změny, které přináší, mohou být pro někoho pozitivní, pro jiné vyvolává otázku, pro čí potřeby se vlastně vzděláváme. Lisabonská strategie je též v České republice vnímána rozporuplně. Avšak program Erasmus se stále těší větší obliby. Je tomu ale tak ve všech oborech vzdělání?

Praktická část bude sledovat vývoj a fungování programu Erasmus na vzorku tří univerzit, kde je nabízen studijní program Andragogika. Tento obor byl zvolen záměrně. Na Univerzitě Jana Amose Komenského, je studijní program nabízen v bakalářském i magisterském, prezenčním i kombinovaném studiu, je zájem studentů o zahraniční studijní pobyt či stáž v porovnání s ostatními obory nabízenými touto univerzitou, nejméně žádaný právě studenty z oboru andragogika. Sledováním vývoje bychom tedy měli přispět k zodpovězení otázky: *„Proč právě u studentů andragogiky UJAK nedochází k naplňování bilaterálních smluv?“*

Program Erasmus je spolufinancován ze zdrojů EU a MŠMT ČR a byl vytvořen se záměrem podpořit vzájemné vztahy a spolupráci vysokých škol v rámci evropského prostoru, zkvalitnit jazykovou výuku, informovat o vzdělávacích systémech v různých zemích a dát vzdělání evropský rozměr. Jak to vidí samotní studenti? Co je hlavním důvodem, proč prostřednictvím Erasmu vyjíždí do zahraničí a naopak co jim ve výjezdu brání? Odpovědi na tyto otázky budou též součástí empirického výzkumu.

Jako výzkumné metody byly zvoleny analýza a dotazníkové šetření. V rámci analýzy bude vyhodnocen vývoj zájmu o zahraniční mobilitu v období Programu celoživotního učení (LLP). Pro větší přehlednost bude mít u všech sledovaných univerzit stejnou strukturu. Výzkum zahrnuje i poznatky získané při expertním rozhovoru se zahraničním koordinátorem. Neméně důležité dotazníkové šetření bude aplikováno přímo na studenty Andragogiky na UJAK, s cílem zjistit zájem o tento program a nastínit jaké překážky brání studentům absolvovat zahraniční studijní pobyt či stáž.

Z dostupných zdrojů nebylo možné získat informace o celém základním souboru. Vysoké školy jsou podle § 21 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, povinny každoročně vypracovat, předložit a zveřejnit výroční zprávu o činnosti a hospodaření vysoké školy. Byl to tedy jediný veřejně přístupný dokument pro porovnání dat. Ostatní podklady pro empirický výzkum byly získány ve spolupráci s NAEP (Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy), na stránkách Evropské komise, či přímo na poli univerzit.

Výsledky průzkumu jsou podrobně popsány v následujících kapitolách.

Zvolené univerzity:

- **Univerzita Karlova**
Filosofická fakulta (dále jen „FFUK“)
Katedra andragogiky a personálního řízení, dále jen „FFUK“
- **Univerzita Palackého v Olomouci**
Filozofická fakulta (dále jen „FFUPOL“)
Katedra sociologie a andragogiky
- **Univerzita Jana Amose Komenského**
Katedra andragogiky (dále jen „UJAK“)

5 UNIVERZITA KARLOVA

Univerzita Karlova se řadí k nejstarším evropským univerzitám. Byla založena Karlem IV. listinou ze 7. dubna 1348 jako první z vysokých učení. Vzorem se pro ni staly univerzity v Bologni a v Paříži a v krátkém čase dosáhla mezinárodního věhlasu. Ve svém počátku měla čtyři fakulty: teologickou, právní, svobodných umění a medicínskou. Členy její akademické obce byli domácí, ale i zahraniční učitelé a studenti. Václav IV., syn Karla IV. rozšířil svůj vliv na univerzitu a Kutnohorským dekretem v roce 1409 posílil rovněž postavení domácích členů akademické obce.

Krátce nato se proměnila pražská univerzita pod vlivem husitského reformního hnutí. V tomto období chod univerzity ovlivňoval její rektor Mistr Jan Hus. V následující sociální a politické revoluci se univerzita omezila na jedinou fakultu svobodných umění jako prototyp budoucích teritoriálních reformačních akademií.

„Počátkem 17. století se univerzita dostala pod silný vliv politických zemských stavů, zapojených do protihabsburské opozice, jejichž političtí představitelé vyvolali konflikt na počátku první evropské války (třicetiletá válka 1618–1648). Jejich porážka přinesla podstatnou změnu na univerzitě. Vítězný římský císař a český král Ferdinand III. v roce 1654 spojil Karolinské učení s jezuitskou univerzitou v Klementinu (jejíž počátky sahají do roku 1556) v univerzitu s novým názvem Karlo-Ferdinandova univerzita (název se udržel do roku 1918). Ta obnovila všechny čtyři fakulty, které měla před husitstvím, a vyvíjela se z někdejší svobodné korporace vzdělavců ve státní vzdělávací instituci a tento proces završily v osmdesátých letech 18. století reformy absolutistického režimu císaře Josefa II.“³⁸

---

³⁸ Dostupné z:<www.cuni.cz>. [cit. 2012-01-14].

Do podoby vysoké školy, jak ji známe dnes, se univerzita rýsovala v reformách let 1848/49. Měnila se postupně ve státní ústav. V roce 1882 byla rozdělena na českou a německou část.

Na univerzitě působilo mnoho uznávaných osobností. Mohli bychom jmenovat např. profesora Alberta Einsteina, T. G. Masaryka, J. Heyrovského a dalších.

Významné ztráty znamenala okupace Československa hitlerovským Německem. Po studentských demonstracích 28. října 1939 a při pohřbu medika Jana Opletala byly české vysoké školy 17. listopadu 1939 uzavřeny, následovala perzekuce studentů i učitelů univerzity.

Obnovit činnost mohla univerzita až po skončení druhé světové války. Německá univerzita v Praze, která se v roce 1939 připojila k svazku univerzit říšských, zanikla s koncem nacistické říše.

Svobodný rozvoj činnosti Univerzity Karlovy byl opět přerušen kvůli komunistickému režimu v roce 1948. Studium bylo nuceno se tomuto režimu podřídit. Tento totalitní systém přerušila až demonstrace studentů 17. listopadu 1989.

V opoře o mezinárodní spolupráci se rychle rozvinul moderní vysokoškolský život. Univerzita Karlova nadále cílevědomě rozvíjí vědeckou spolupráci a zapojuje se do programů evropských i světových.

5.1 Katedra andragogiky a personálního řízení

Katedra vznikla na Filosofické fakultě ve druhé polovině šedesátých let. Nejdříve byla pod názvem Katedra výchovy a vzdělávání dospělých. Andragogika se jako nový studijní obor objevila v akademickém roce

1991/1992; jméno této disciplíny se o rok později stalo také součástí názvu katedry.

Koncepce pro svou společenskou významnost atraktivního oboru andragogiky a personálního řízení se opírá jednak o humanitní tradici Filozofické fakulty UK v Praze, jednak o moderní společenskovědní přístupy, mezi něž patří důraz na multidisciplinaritu a interdisciplinaritu. Katedra spolupracuje s řadou společenskovědních oborů; mezi externími vyučujícími katedry jsou odborníci z akademického prostředí i z praxe. Důraz je v této souvislosti položen mimo jiné na sféry pracovní psychologie, pracovního práva, informačních technologií ve vzdělávání a personálním řízení nebo analýzu vzdělávacích politik.³⁹

5.2 Realizace programu Erasmus na FF UK

Studijního pobytu na univerzitě se může účastnit každý, kdo je řádně zapsán na FF UK v akreditovaném bakalářském, magisterském či doktorském studijním programu. V době výjezdu student musí být zapsán alespoň do druhého ročníku bakalářského studia, nejdéle ve čtvrtém ročníku bakalářského, šestého ročníku magisterského nebo třetího ročníku navazujícího.

Během celého studia se programu můžou studenti účastnit pouze jednou. Zájemci vyplní přihlášku on-line na adrese: <https://is.cuni.cz/webapps/>. Na zimní semestr se přihlášky uzavírají do 30. května, na letní semestr do 30. října. Výběrové řízení je dvoukolové. Úspěšní uchazeči obdrží Akceptační dopis od zahraniční univerzity. Posléze může být studentovi přiznáno účelové stipendium.

5.2.1 Bilaterální smlouvy

V akademickém roce 2010/11 měla Univerzita Karlova dohromady podepsáno 1393 bilaterálních dohod s partnerskými vzdělávacími institucemi.

---

³⁹ Dostupné z: <www.cuni.cz>. [cit. 2012-01-14].

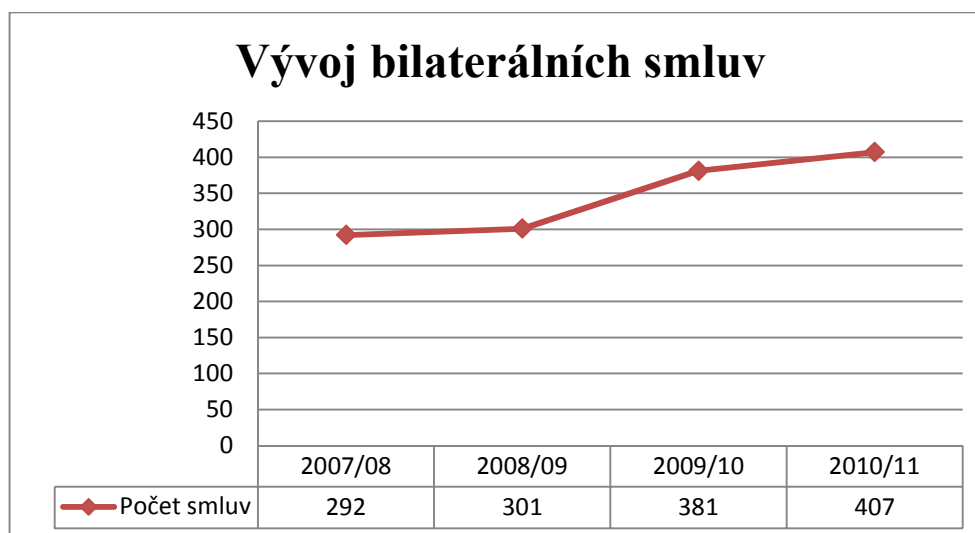
Počet bilaterálních dohod FF UK z toho činil 381 dohod. Bilaterálních smluv vztahujících se na katedru andragogiky a personálního řízení bylo celkem šest, jejich výčet je uveden v tabulce níže:

Tabulka 4 – Bilaterální smlouvy – Katedra andragogiky a personálního řízení FF UK

Zahraníční univerzita	Stát
Aarhus Universitet	Dánské království
Lapin Yliopisto (Lay)	Finsko
Westfaelische Wilhelms-Universitaet Muenster	Německo
Univerzita Mateja Bela	Slovenská republika
Presovska Univerzita V Presove	Slovenská republika
Linköpings Universitet	Švédské království

Zdroj: FF UK

Graf 1 – Nárůst počtu bilaterálních smluv na FF UK od roku 2007

Zdroj: autor

5.2.2 Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus

Následující výzkum poukazuje na vývoj mobility studentů v rámci Programu celoživotního učení/Erasmus na FF UK. Vyjadřuje poměr celkově vyslaných studentů na fakultě k poměru osob vyslaných prostřednictvím Katedry andragogiky.

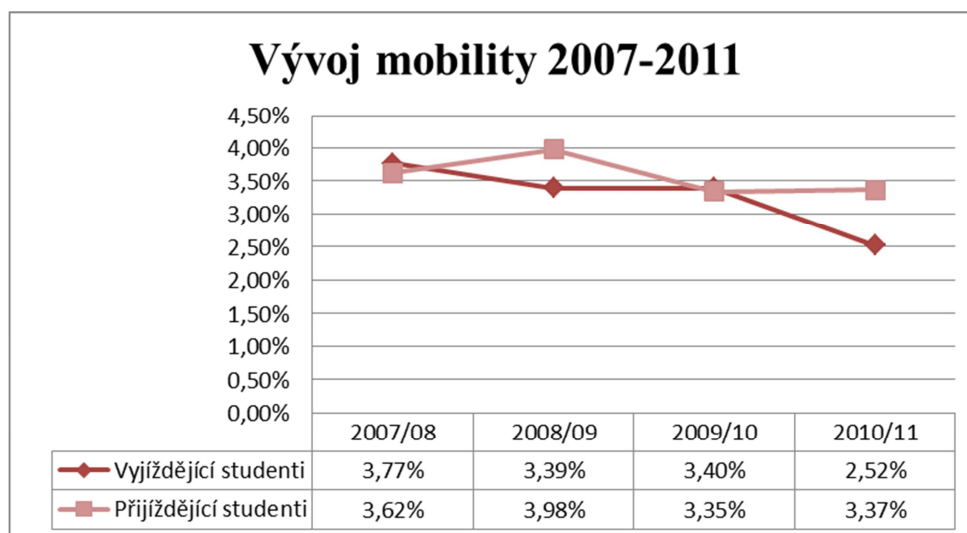
Tabulka 5 – Vývoj mobility LLP/Erasmus na FFUK

Mobilita LLP/Erasmus na FF UK		
Akademický rok 2009/2010		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
7414	252	4
Akademický rok 2010/2011		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
8095	204	5
Akademický rok 2011/2012		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
x	204	9

Zdroj: autor

V akademickém roce 2009/2010 vycestovalo celkem na FFUK 257 studentů, z toho katedra andragogiky vyslala pouze 4, což činí 1,59% ze všech vyslaných studentů. V roce 2010/2011 se poměr zvýšil na 2,45% celkového počtu. V současném akademickém roce byl zaznamenán další nárůst, a to celkem na 4,41%. Během posledních tří let můžeme tedy u studentů katedry andragogiky sledovat pozitivní vzrůstající trend.

Graf 2 – Počet vyjíždějících studentů FF UK

Zdroj: autor

Graf vyjadřuje poměr celkově studujících na fakultě k poměru osob, které se zúčastnili zahraničního studijního pobytu. Zde můžeme konstatovat, že trend ve sledovaném období má klesající tendenci. I přes tento negativní trend studentská výměna na FF UK vysoko převyšuje objem výměny na ostatních fakultách Univerzity Karlovy.

„V rámci programu Erasmus si FF UK v roce 2007 vyměnila studenty s celkem 160 univerzitami zemí EU a Norska, Švýcarska, Islandu a Turecka v rámci 39 studijních oborů. Počet přijíždějících studentů byl celkem 245, z toho 75 na letní semestr, 102 na semestr zimní a 73 po celý akademický rok. Naopak počet studentů, kteří odcestovali do zahraničí, bylo 255.“⁴⁰

V roce 2008 se počet vyjíždějících studentů se oproti roku 2008 mírně snížil (o 16 studentů). Celkem bylo vysláno 239 studentů (87 v letním semestru 2007/2008, 65 v zimním semestru 2008/2009 a 87 na celý akademický rok 2008/2009).

V roce 2009 se počet poměr přijíždějících a vyjíždějících studentů téměř vyrovnal. Pro letní semestr akademického roku 2009/2010 platilo Opatření děkana č. 20/2009⁴¹, kterým byla omezena finanční podpora studijních pobytů na částku odpovídající délce pobytu maximálně čtyř měsíců. V porovnání s ostatními fakultami Univerzity Karlovy si však FF UK stále udržuje vítěznou příčku.

V roce 2010 se počet platných bilaterálních smluv zvýšil na 407. Finanční omezení se podařilo vyřešit, a pobyty tak byly realizovány v nekrácené formě.

---

⁴⁰ *Výroční zpráva FF UK*, [online] (2012-01-15). Dostupné z <<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>.

⁴¹ *Opatření děkana 20/2009* [online] (2012-01-15). Dostupné z <http://www.ff.cuni.cz/FF-7968-version1-opatreni_20_2009_Erasmus_2.pdf>.

5.2.3 Další aktivity pro podporu mobility

FF UK se snaží podporovat program Erasmus všemi dostupnými prostředky. Kromě přednášek v cizích jazycích se do zahraniční spolupráce zapojují spolky studentů. Díky studentskému Erasmusclubu⁴² funguje systém tutorů pro přijíždějící zahraniční studenty. Tutor, neboli „buddy“ je oporou pro nové přijíždějící studenty, seznamuje ho s domovskou kulturou, usnadňuje mu život v Praze. Erasmusclub též zajišťuje různé hromadné akce pro přijíždějící studenty a pomáhá tím ke zlepšení adaptace těchto studentů.

---

⁴² Dostupné z: < <http://www.ic-cuni.cz>.>. [cit. 2012-01-17].

6 UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Po Univerzitě Karlově je Univerzita Palackého v Olomouci svou tradicí druhou nejstarší univerzitou v českých zemích. Na Moravě je Univerzita vůbec nejstarší. Její vznik se datuje k 22. prosinci 1573. Univerzita od té doby mnohokrát proměnila svou podobu, název, byla zrušena a opět otevírána, ztrácela svůj status, měnila počty fakult.

Vysokoškolská výuka byla zahájena až tři roky po založení univerzity v roce 1576, kdy Angličan George Warr začal přednášet filozofii. V době stavovského povstání byl ovšem jezuitský řád z Moravy vykázán a olomoucká univerzita na čas zanikla. Znovu byla obnovena roku 1621 po potlačení stavovského povstání. V roce 1778 byla univerzita přestěhována do Brna. Dekretem císaře Josefa II. se jako akademické lyceum vrátila zpět do Olomouce. Statut univerzity znovu získala v roce 1827. V roce 1860 byla univerzita zrušena císařem Františkem Josefem I. Z univerzity zůstala pouze teologická fakulta.

Do podoby jak ji známe dnes, pod názvem Univerzita Palackého v Olomouci, byla obnovena 21. února 1946. Zákon ustanovil čtyři fakulty: právnická, bohoslovecká, lékařská a filosofická. Vzápětí byla přijata fakulta Pedagogická. Bohoslovecká fakulta byla od tohoto období kvůli minulému režimu ještě opětovně uzavírána.

V současnosti se Univerzita Palackého v Olomouci řadí mezi významné vzdělávací instituce s pestrou nabídkou studijních oborů. Univerzita je dělena do osmi fakult – Filozofická, Právnická, Lékařská, Pedagogická, Přírodovědecká, Fakulta tělesné kultury a Fakulta zdravotních věd a Cyrilometodějská Teologická fakulta.

6.1 Katedra sociologie a andragogiky

Na vytvoření katedry měl hlavní zásluhu doc. PhDr. Vladimír Jochmann. Katedra vznikla v roce 1990 spojením dvou blízkých oborů – andragogiky a sociologie.

Katedra sociologie a andragogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci se od té doby stala jednou z nejpokrokovějších v oboru Andragogika.

Díky Vladimíru Jochmannovi bylo počátkem devadesátých let založeno Středisko distančního vzdělávání FF UP, které jako jedno z prvních pracovišť v republice nabízelo možnost kombinovaného studia. Konkrétně Andragogika se v kombinované formě na univerzitě mohla studovat od roku 1994.

Do roku 2000 byl obor Andragogika profilován do čtyř oblastí: *„vzdělávání dospělých, personální práce, sociální práce a kulturní práce. Sociologie od samého počátku měla studijní plán neprofilovaný, ale přesto se svým obsahem stala hlavní opěrnou vědou a metodologickou oporou studia andragogiky. Po rozdělení studia na bakalářský a magisterský stupeň byly na magisterském navazujícím studiu andragogiky zahrnuty dvě klíčové profílace - řízení lidských zdrojů a sociální práce. Vzdělávání dospělých, jako hlavní nástroj rozvoje lidských zdrojů, bylo zařazeno do bakalářského stupně studia.“*⁴³

Studium Andragogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci je specifické svým propojením s vědním oborem sociologie. Při výzkumu je více zaměřena na poznání sociálních funkcí než poznání procesů.

---

⁴³ Dostupné z <http://www.ksoc.upol.cz/o_nas/historie_katedry.html>. [cit. 2012-01-19].

6.2 Realizace programu Erasmus na FF UPOL

Hlavní zodpovědnost za administraci programu má na FF UPOL kancelář zahraničních styků. Kancelář koordinuje veškeré aktivity programu, kooperuje s Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy. Též odpovídá za finanční stránku – čerpání a vyúčtování přidělených finančních prostředků.

Jednotlivé katedry a fakulty jsou odpovědné za bilaterální smlouvy, tzn. navázání kontaktu se zahraniční školou, proces výběru studentů, vypracování příslušné dokumentace a záležitostí spojených s vycestováním. Podmínky výjezdu jsou v souladu s obecnými podmínkami programu Erasmus.⁴⁴

6.2.1 Bilaterální smlouvy

V akademickém roce 2010/11 měla Univerzita Palackého v Olomouci dohromady podepsáno 416 bilaterálních dohod s partnerskými vzdělávacími institucemi. Počet bilaterálních dohod FF UPOL z toho činil 185 dohod. Bilaterálních smluv vztahujících se na katedru sociologie a andragogiky řízení bylo celkem pět, jejich výčet je uveden v tabulce níže:

Tabulka 6 – Bilaterální smlouvy – Katedra sociologie a andragogiky na FF UPOL

Zahraniční univerzita	Stát
Prešovská univerzita	Slovensko
Univerzita Komenského v Bratislavě	Slovensko
Univerzität Münster	Německo
Staatliche Hochschule für Gestaltung Karlsruhe	Německo
Univerzita Katowice	Polsko

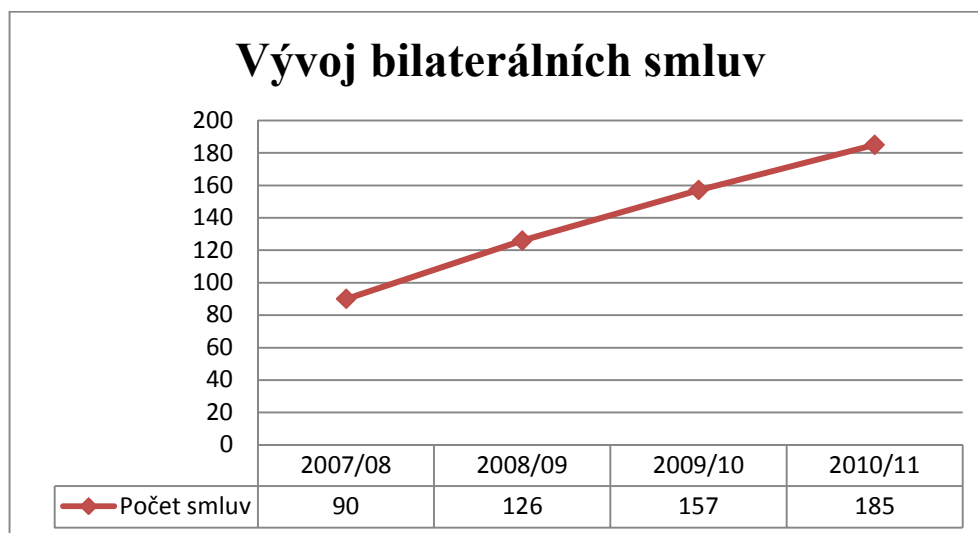
Zdroj: autor

Počet podepsaných bilaterálních smluv každý akademický rok stoupá lineárně v průměru o třicet nových.

⁴⁴ Informace o všeobecných podmínkách jsou k dispozici na http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=40&

Graf 3 – Nárůst počtu bilaterálních smluv na FF UPOL od roku 2007

Zdroj: autor

6.2.2 Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus

Následující výzkum poukazuje na vývoj mobility studentů v rámci Programu celoživotního učení/Erasmus na FF UK. Vyjadřuje poměr celkově vyslaných studentů na fakultě k poměru osob vyslaných prostřednictvím Katedry andragogiky.

Tabulka 7 – Vývoj mobility LLP/Erasmus na FF UPOL

Mobilita LLP/Erasmus na FF UPOL		
Akademický rok 2009/2010		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra sociologie a andragogiky
5 862	174	2
Akademický rok 2010/2011		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra sociologie a andragogiky
6 002	177	6
Akademický rok 2011/2012		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra sociologie a andragogiky
x	189	6

Zdroj: autor

V akademickém roce 2009/2010 vycestovalo celkem na FF UPOL 174 studentů, z toho katedra andragogiky vyslala pouze 2, což činí 1,15% ze všech vyslaných studentů. V roce 2010/2011 se poměr zvýšil na 3,39% celkového počtu. V současném akademickém roce byl zaznamenán nepatrný pokles, a to celkem na 3,17%.

6.2.3 Další aktivity pro podporu mobility

Na fakultě fungují i jiné cesty, jak vycestovat do zahraničí. Podobností nejbližší k programu Erasmus má program CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies). Aspekty, ve kterých se od programu Erasmus liší, jsou především finanční. CEEPUS je financován partnerskou institucí – jinak řečeno student dostává peníze od hostitelské země. Program CEEPUS umožňuje i krátkodobější mobilitu, např. letní školy a exkurze. Na Katedru sociologie a andragogiky tento program není zacílen, stejně tak jako další programy, které fakulta nabízí.

Existuje zde též spolek Erasmus Student Network, který se stará o integraci a adaptaci zahraničních studentů do prostředí univerzity.

7 UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO

Univerzita původně vznikla v roce 2001 jako Vysoká škol Jana Amose Komenského Praha, s.r.o. V roce 2006 se po akreditaci doktorského studijního programu a na základě návrhu Akreditační komise stala vysokou školou univerzitního typu a byla přejmenována na Univerzitu Jana Amose Komenského Praha, s.r.o.

Jedná se o první soukromou univerzitu v rámci České republiky a díky nárůstů studentů od počátku svého působení se stala i univerzitou největší na poli univerzit soukromých. UJAK se specializuje na společenské a humanitní vědy. Nabízí široké spektrum akreditovaných oborů v bakalářské, magisterské i doktorské formě.

V bakalářské formě si z celkem jedenácti oborů můžete zvolit vzdělávání dospělých, speciální pedagogiku, sociální a mediální komunikaci, evropská hospodářská studia, právo v podnikání, management cestovního ruchu, manažerská studia – řízení lidských zdrojů, audiovizuální komunikaci a tvorbu, scénická a mediální studia, pojišťovnictví a bezpečnostní studia. V navazující magisterské formě je nabízeno šest oborů – andragogika, speciální pedagogika, učitelství, sociální a mediální komunikace, evropská hospodářskosprávní studia a management cestovního ruchu. Doktorské studium s oprávněním udělovat titul PhDr. se specializuje na andragogiku a speciální pedagogiku. Všechny obory jsou realizovány prezenční či kombinovanou formou studia. Na univerzitě je též možné studovat mezinárodní akreditovaný program Master of Business Administration (MBA), se zaměřením na rozvoj lidských zdrojů.

Dle poslední výroční zprávy, která byla zveřejněna, studovalo v roce 2010 na UJAKU 11 281 studentů.

7.1 Katedra andragogiky

„Katedra andragogiky a manažerských studií realizuje tříletý bakalářský a dvouletý magisterský program. Výuku zajišťují přední odborníci v oblasti andragogiky, pedagogiky, psychologie, sociologie, filozofie, práva a specialisti z podnikové sféry. Mnozí vyučující působí na vědeckovýzkumných pracovištích.“⁴⁵

7.2 Realizace programu Erasmus - UJAK

Před samotným přihlášením do programu Erasmus musí student splňovat kvalifikační podmínky.⁴⁶ Výběrové řízení je dvoukolové. V prvním kole musí student složit zkoušku z jazyka a zaslat motivační dopis. Ve druhém kole uchazeče čeká ústní pohovor.

Kritériem pro výběr studentů se stávají výsledky z jazykových testů, prezentace plánů studenta, prospěch, reprezentativní vystupování a přihlíží se i k ročníku studia.

Další postup je následující:

- 1. Nalézt relevantní informace na webových stránkách hostitelské školy*
- 2. Pečlivě vyplnit požadované dokumenty a formuláře (všichni vyplňují formulář **Student Application Form** a formulář **Learning Agreement**)*
- 3. Zaslat všechny dokumenty včas na Zahraniční oddělení.*
- 4. Vyplnit excelovou tabulku pro srovnání předmětů a zaslat ji na Zahraniční oddělení*
- 5. Po obdržení rozhodnutí o přijetí (Acceptance Letter) a potvrzení Studijní smlouvy (Learning Agreement) přijít na Zahraniční oddělení podepsat Finanční dohodu.*

---

⁴⁵ Dostupné z < <http://www.ujak.cz/katedry/katedra-andragogiky/> >. [cit. 2012-01-20].

⁴⁶ Informace o kvalifikačních podmínkách podrobněji na < <http://www.ujak.cz/zahranicni-styky/program-erasmus/studijni-pobyty-studentu/Přihlášení do výběrového řízení> >. [cit. 2012-01-20].

6. Zajistit si ubytování (pokud neposkytuje škola), cestovní záležitosti a pojištění⁴⁷

7.2.1 Bilaterální smlouvy

V akademickém roce 2010/11 měla Univerzita Jana Amose Komenského dohromady podepsáno 48 bilaterálních dohod s partnerskými vzdělávacími institucemi. Počet bilaterálních dohod Katedry andragogiky z toho činil 38 dohod.

Tabulka 8 – Bilaterální smlouvy – Katedra andragogiky UJAK

Zahraniční univerzita	Stát
Agricultural University Plovdiv	Bulharsko
European College of Economics and Managment	Bulharsko
VIA UC Gedved Seminarium	Dánsko
CVU Sonderjylland	Dánsko
VIA University College	Dánsko
VIA UC Silkeborg Seminarium	Dánsko
CVU Midt-Vest, University College	Dánsko
VIA University College	Dánsko
Université Paul Verlaine-Metz	Francie
ISC Paris - School of Management	Francie
University of Limerick	Irsko
Universita di Pisa	Itálie
Vytautas Magnus University	Litva
Klaipėdos Universitetas	Litva
Riga Stradins University	Lotyšsko
Budapest College of Communication	Maďarsko
Szegedi Tudományegyetem	Maďarsko
Otto- Friedrich University Bamberg	Německo
Philipps-Universität Marburg	Německo
Fachhochschule WORMS	Německo
Oslo University College	Norsko
Academy of Business in Dabrowa Gornicza	Polsko
Kwidzyn School of Management	Polsko
Jan Zamoyski College	Polsko
Instituto Politécnico Do Porto	Portugalsko
Instituto Politécnico De Santarém	Portugalsko
Johannes Kepler Universität Linz	Rakousko
Paneúropská vysoká škola	Slovensko
Univerzita Komenského v Bratislave	Slovensko
Vysoká škola medtinárodného podnikania ISM Prešov	Slovensko

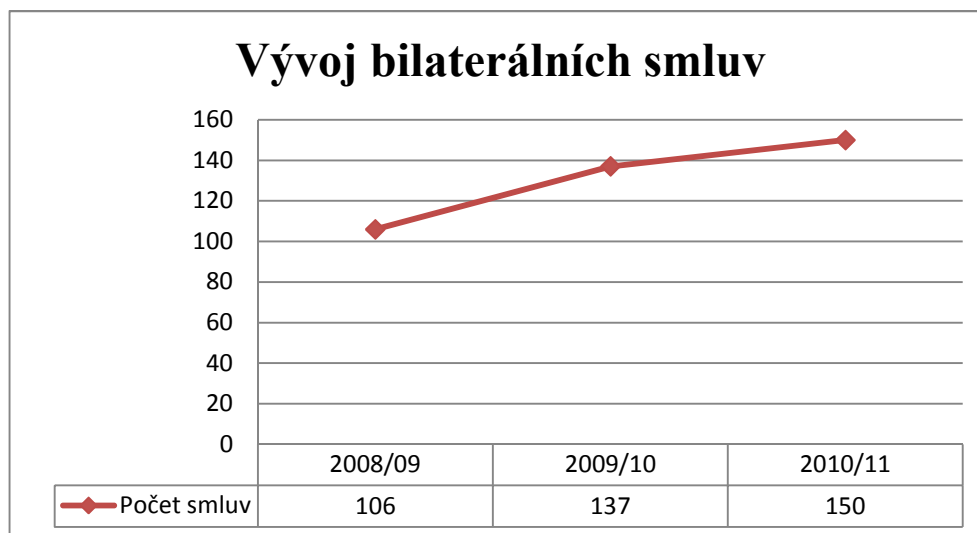
⁴⁷ Tamtéž.

Universidad de Córdoba	Španělsko
Universidad de Salamanca	Španělsko
Universidad Carlos III de Madrid	Španělsko
Abant İzzet Baysal University	Turecko
Fatih University	Turecko
Süleyman Demirel University	Turecko
Ondokuz Mayıs University	Turecko
Gaziosmanpaşa University	Turecko

Zdroj: autor

Vývoj podepsaných smluv nezaznamenal žádné vysoké extrémní výkyvy. Meziročně docházelo k přirozenému nárůstu smluv nových. V akademickém roce 2008/2009 UJAK spolupracoval s 32 partnerskými institucemi. Následující akademický rok bylo sjednáno dalších 12 partnerských institucí. V posledním ukončeném akademickém roce, tedy 2010/11 spolupráce probíhala již se 48 univerzitami. Studenti mohou zvolit partnerskou univerzitu, která nabízí příbuzný obor. Ve výzkumu se tedy počítalo s tímto faktorem. Bilaterální smlouvy nebyly posuzovány dle počtu partnerských škol, ale dle rozsahu spolupráce, které jednotlivé školy nabízí.

Graf 4 – Nárůst počtu bilaterálních smluv na UJAK od roku 2008 (počet partnerských škol)

Zdroj: autor

7.2.2 Mobilita studentů v rámci LLP/Erasmus

UJAK na rozdíl od předchozích dvou univerzit není rozlišen na fakulty. Mobilita je tedy uvedena poměrem mezi všemi vyslanými studenty a studenty vyjíždějící prostřednictvím katedry andragogiky. Ve srovnání s ostatními katedrami si v počtu mobilit zahrnující příjíždějící i vyjíždějící studenty udržuje katedra andragogiky třetí místo. Největší zájem o účast na programu Erasmus je na katedře mediálních studií, a katedře evropských studií, nejmenší zájem naopak u katedry práva, katedry bezpečnostních studií a u katedry speciální pedagogiky. U těchto tří fakult jsou mobility studentů téměř nulové.

Tabulka 9 – Vývoj mobility LLP/Erasmus na UJAK

Mobilita LLP/Erasmus UJAK		
Akademický rok 2009/2010		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
10 302	33	6
Akademický rok 2010/2011		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
11 281	38	7
Akademický rok 2011/2012		
Počet studentů	Vyjíždějící studenti	Katedra andragogiky
x	37	6

Zdroj: autor

V akademickém roce 2009/2010 vycestovalo celkem na UJAK 33 studentů, z toho katedra andragogiky vyslala 6, což činí 18,18% ze všech vyslaných studentů. V roce 2010/2011 se poměr nepatrně zvýšil na 18,42% celkového počtu. V současném akademickém roce byl zaznamenán nepatrný pokles, a to celkem na 16,21%

7.2.3 Další aktivity pro podporu mobility

Univerzita je zapojena do více programů zahraniční mobility - Comenius, Tempus, FM/EHP Norska. Na základě meziuniverzitních

smluv funguje spolupráce s univerzitami v Kazachstánu – v současnosti tato výměna podporuje pouze studenty EHS a studium MBA (Master of Business Administration).

8 ANALÝZA BILATERÁLNÍCH SMLUV

Poslední statistiky uveřejněné na internetových stránkách Evropské komise⁴⁸ svědčí o tom, že mobilita je v České republice brána vážně. Mezi „Top 100“ městy, které vysílají studenty na zahraniční mobility je zastoupeno 14 měst z ČR – z toho Praze patří 13. místo a Olomouci místo 15.

V počtu vyjíždějících studentů v ČR je nejproduktivnější Univerzita Karlova v Praze. Ze všech univerzit zapojených do Programu Erasmus je zařazena na deváté místo. Do první stovky je řazena i Univerzita Palackého v Olomouci, které patří přička pomyslná přička 88. V počtu přijatých zahraniční studentů se do první stovky dostala pouze Univerzita Karlova jakožto třináctá nejnavštěvovanější.

Jedním z cílů vize Boloňského procesu, stanoveným na Konferenci v Leuven (2009) bylo zvýšení příležitosti pro mobilitu a zaměření na její kvalitu. Do roku 2020 by 20% absolventů mělo strávit část svých studií nebo odborné přípravy v zahraničí. Dle statistik vycházejících z celkového počtu studentů vysokých škol v České republice a studentů účastnících se programu Erasmus však toto číslo tvoří pouhých 12,5%.

Předchozí tři kapitoly sledovaly vývoj a realizaci mobilit vždy ve vztahu ke konkrétní univerzitě/fakultě. Následující shrnutí dává do kontextu vybrané vzorky univerzit a zkoumá závislosti, identifikuje hlavní poznatky a hledá jejich příčiny.

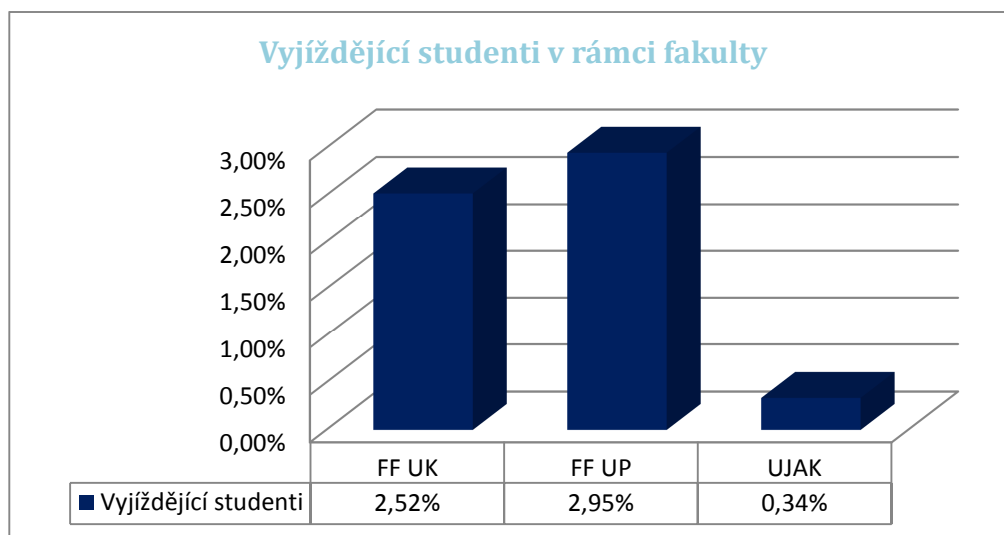
Analýza bilaterálních smluv zaznamenala mezi jednotlivými univerzitami velké odlišnosti. Zatímco poměr počtu studentů na jednotlivých fakultách oproti počtu vyjíždějících se na FF UK i FF UP pohyboval okolo 3%, na UJAK to bylo pouze necelé půl procento. Jako hlavní příčinu rozdílu můžeme vnímat především fakt, že na UJAK převažuje poměr studentů v kombinované formě

---

⁴⁸ Dostupné z < http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc920_en.htm>. [cit. 2012-02-01].

studia. V akademickém roce 2010/11 se jednalo celkem o 9009 studentů. Počet studentů prezenčního studia činí pouze 25% všech studentů. Na FF UK a FF UP je poměr opačný. Např. na FF UK studovalo pouze 13% osob v kombinované formě.

Graf 5 – Vyjždějíci studenti v rámci fakulty

Zdroj: autor

Další faktor, který mohl ovlivnit tento výsledek je zřizovatel univerzity. Zatímco Univerzita Karlova a Univerzita Palackého v Olomouci jsou školy veřejné, Univerzita Jana Amose Komenského je škola soukromá. Univerzity mají tedy jinou strukturu, ale především jiné financování.

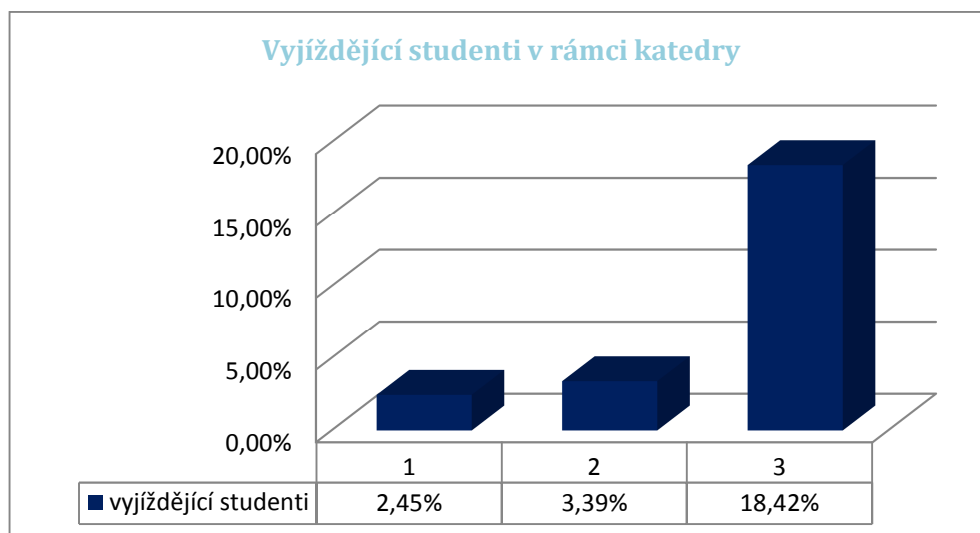
Tabulka 10 – Schválené granty mobility Erasmus

Název školy	SMS - přidělené měsíce	SMS - finance EU	SMS - finance MŠMT	SMS - přidělené finance celkem
Univerzita Karlova v Praze	6508	1 236 520 €	1 693 371 €	2 929 891,00 €
Univerzita Palackého v Olomouci	2221	421 990 €	539 456 €	961 446,00 €
Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.	233	99 758 €	0 €	99 758,00 €

Zdroj: www.naep.cz

Navzdory tomu, že UJAK je nejméně produktivní v poměru vyslaných studentů „na hlavu“, Katedra andragogiky zde zaujímá své výsadní postavení. Graf 6 zobrazuje poměr vyjíždějících studentů Katedry andragogiky k počtu vyjíždějících osob na fakultě (univerzitě)

Graf 6 – Vyjíždějící studenti v rámci katedry

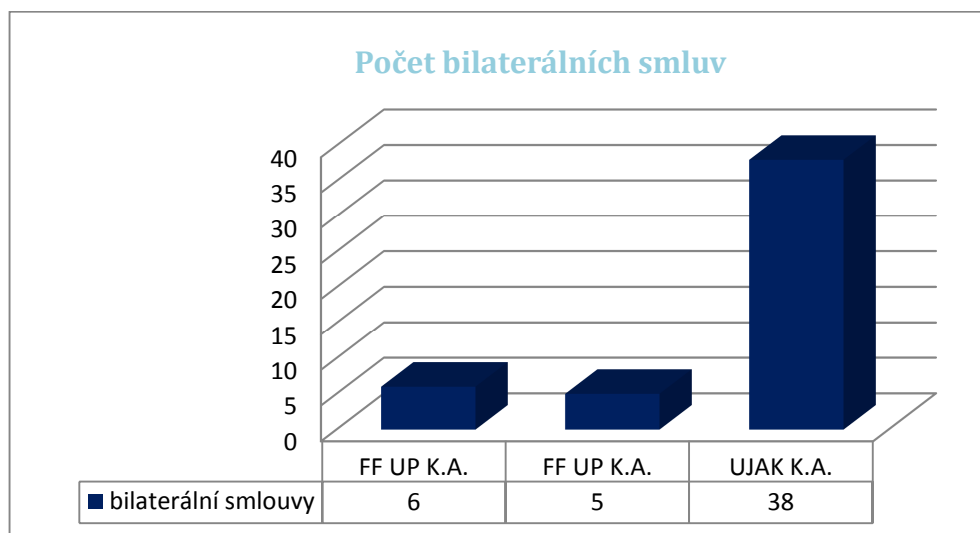

Zdroj: autor

Všechny tři katedry nabízí podobné studijní programy. Z analýzy bilaterálních smluv uzavřených smluv vztahujících se na přímo na katedru si na prvním místě jednoznačně stojí UJAK. Tento výsledek je zcela jistě ovlivněn tím, že bilaterální smlouvy na UJAK nejsou přímo členěny pod katedry, ale studenti si mohou zvolit obor na partnerské univerzitě, který je podobný studiu na univerzitě domácí.

Z nabízených partnerských univerzit byla nalezena shoda pouze u tří. Se školami Westfaelische Wilhelms-Universitaet Muenster v Německu a Prešovskou univerzitou na Slovensku spolupracuje zároveň FF UK i FF UP. Univerzita Komenského v Bratislavě je zase společná pro FF UP a UJAK. Ani jedna z partnerských univerzit však není společná pro všechny zkoumané univerzity. Počet uzavřených bilaterálních dohod zobrazuje graf č. 7.

Graf 7 – Počet uzavřených bilaterálních dohod

Zdroj: autor

9 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Druhá část empirického výzkumu analyzuje informovanost a zájem studentů z pohledu studentů katedry andragogiky Univerzity Jana Amose Komenského. Prostřednictvím dotazníkového šetření jsou zjišťovány nejčastější bariéry studentů či motivátory pro absolvování studia či stáže v zahraničí. Metoda dotazníkového šetření je z hlediska charakteru výzkumu neoptimálnější. Umožňuje cíleně oslovit velký počet respondentů.

Sběr dat probíhal od listopadu do prosince roku 2011. Toto období bylo zvoleno záměrně, většina studentů ještě nepodléhá stresu ze zkouškového období a vyplnění krátkého stručného dotazníku tak studenty neomezuje v aktivitách, na které se potřebují soustředit. Dotazník byl koncipován co nejsrozumitelněji, aby jeho vyplnění bylo snadné a časově nenáročné. Dotazník byl distribuován v papírové podobě a vypracován on-line. Studenti, kteří již vyplnili dotazník v papírové podobě, byli informováni, že on-line výzkumu se nemají účastnit.

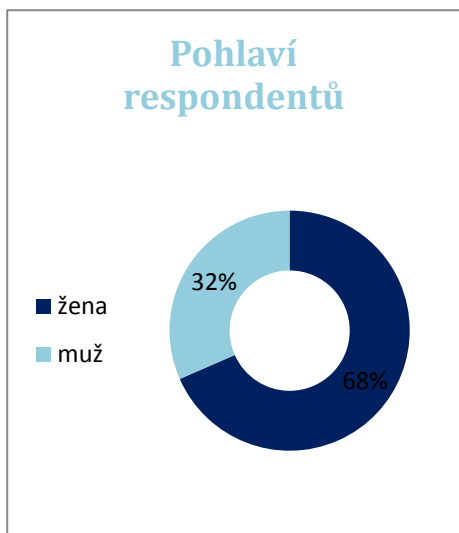
Dotazník tvořilo 9 vzájemně provázaných otázek. Žádný student tak neodpovídal na otázky všechny.

Základní vzorek pro toto dotazníkové šetření tvořili všichni studenti katedry andragogiky. Vzhledem k zapojení on-line verze dotazníku není možné naprosto přesně určit procento návratnosti. V číselném vyjádření pro účely tohoto výzkumu byl získán reprezentativní vzorek 174 studentů.

Více než polovinu všech respondentů tvoří ženy – 68%. Celkově jich odpovědělo 119. Muži jsou zastoupeni v 32%. Největší návratnost dotazníků byla z druhého ročníku kombinovaného studia Andragogiky. Naopak nejmenší počet dotazníků byl zaznamenán u druhého ročníku bakalářského prezenčního studia. Dle věkové struktury byly odpovídajícími

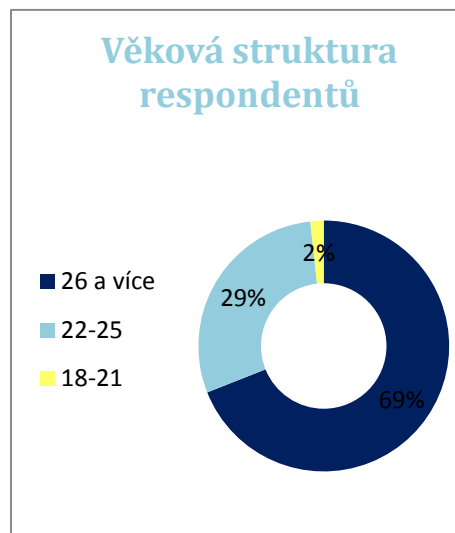
nejčastěji osoby ve věku 22-25let. Bližší údaje o respondentech vyjadřují grafy 8,9,10 a 11.

Graf 8 – Počet respondentů dle pohlaví

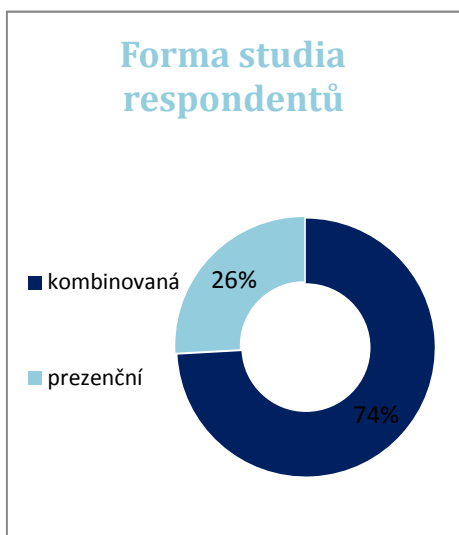
zdroj: autor

Graf 9 – Počet respondentů dle věkové struktury

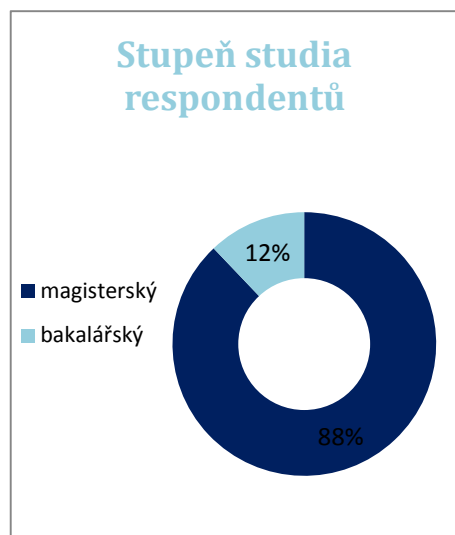
zdroj: autor

Graf 10 – Počet respondentů dle formy studia

zdroj: autor

Graf 11 – Počet respondentů dle stupně studia

zdroj: autor

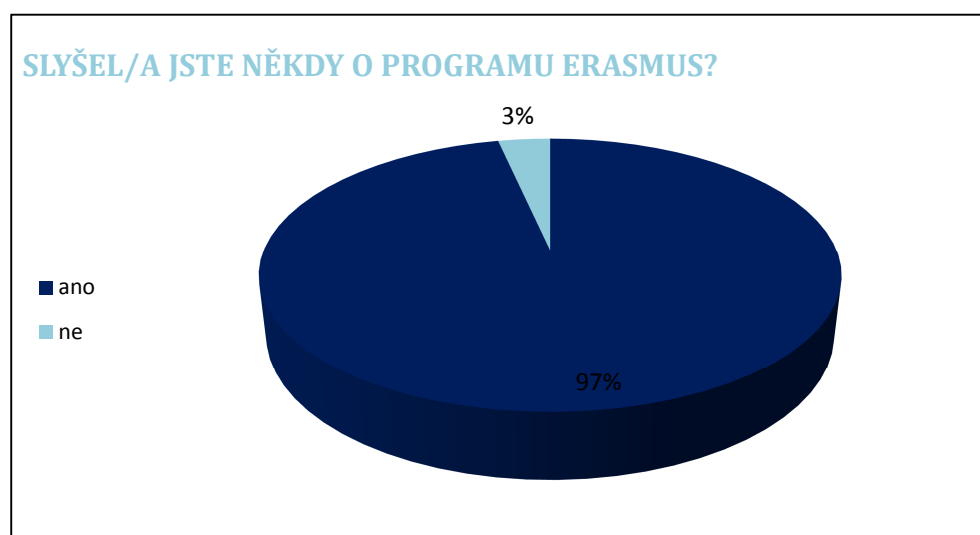
Skutečnost, že do výzkumu byli zapojeni zejména studenti, kteří jsou ve vyšších ročnících je pozitivní, neboť získaná data tak mohou být více

validní. Zvláště u studentů, kteří se programu Erasmus doposud neúčastnili, je možné soudit, že pro to mají své zřejmé opodstatnění.

9.1 Informovanost o programu Erasmus

Program Erasmus je pravděpodobně nejznámějším zahraničním programem na vysokoškolské půdě. Počátek jeho vzniku se datuje rokem 1987. Od té doby se jeho popularita v rámci evropských zemí rozšiřovala. Povědomí studentů o programu je i u studentů Katedry Andragogiky téměř stoprocentní. Pouze 6 z dotázaných nikdy o programu Erasmus neslyšelo.

Graf 12 – Informovanost o programu Erasmus

Zdroj: autor

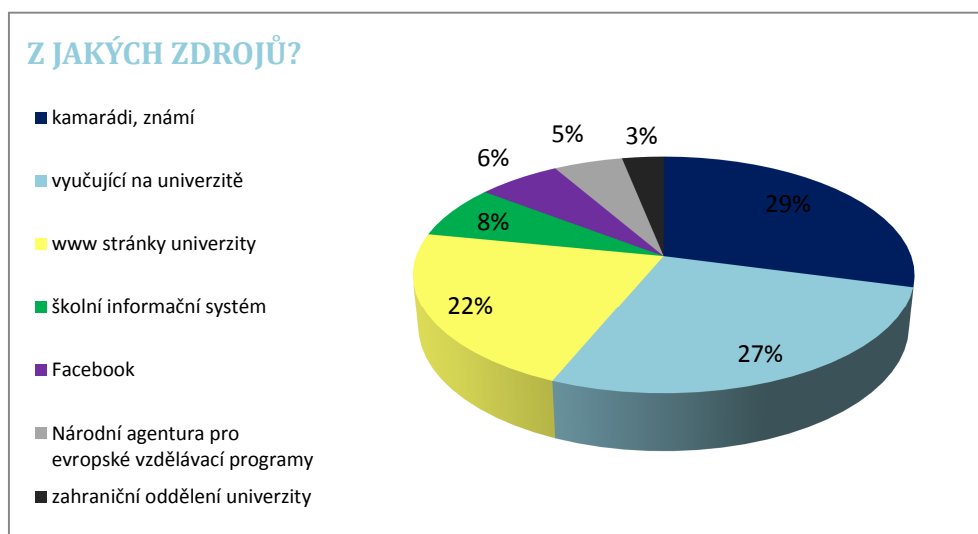
Z výše uvedených výsledků můžeme konstatovat, že téměř všichni studenti program Erasmus znají a že by nezájem o studium v zahraničí neměl spočívat v nedostatečné informovanosti. Samotnou otázkou však je, jak hluboce jsou studenti o programu informováni. Informace je totiž velmi široký pojem. Možná mnoho studentů má povědomí o tom, že „nějaký“ program Erasmus existuje, ale nedokáží přesně definovat, na jaké bázi výměna studentů funguje. Možná tyto informace mají, přesto však nejsou dostatečně motivováni.

Pro detailní zjištění „informovanosti“ bychom mohli realizovat samostatný empirický výzkum, proto se budeme držet otázky tak jak byla formulována.

9.1.1 Zdroje informací

V závislosti na informovanosti studentů bylo nezbytné zjistit, z jakých zdrojů o programu studenti byli nejčastěji informováni.

Graf 13 – Zdroje informací

Zdroj: autor

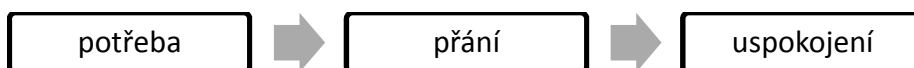
Primární zdroj informací tvoří kamarádi či známí. Téměř stejný podíl na informovanosti mají vyučující na univerzitě, a www stránky univerzity. Zde bychom mohli sledovat rozpor mezi tzv. „nevyžádanými“ a „vyžádanými“ informacemi. Studenti, kteří uvedli za zdroj informací www stránky univerzity, se museli o program alespoň povědomě zajímat. Na www stránkách jsou totiž zahraniční mobility uvedené pod samostatnou sekci. Nízké procento tvoří školní informační systém. Systém, kde je prostor pro informovanost všech studujících. Z tohoto zdroje se o programu dozvědělo pouze 8% všech dotazovaných. Důvodem takto nízkého procenta ale může být i fakt, že se jednalo již o zdroj sekundární.

9.2 Motivace

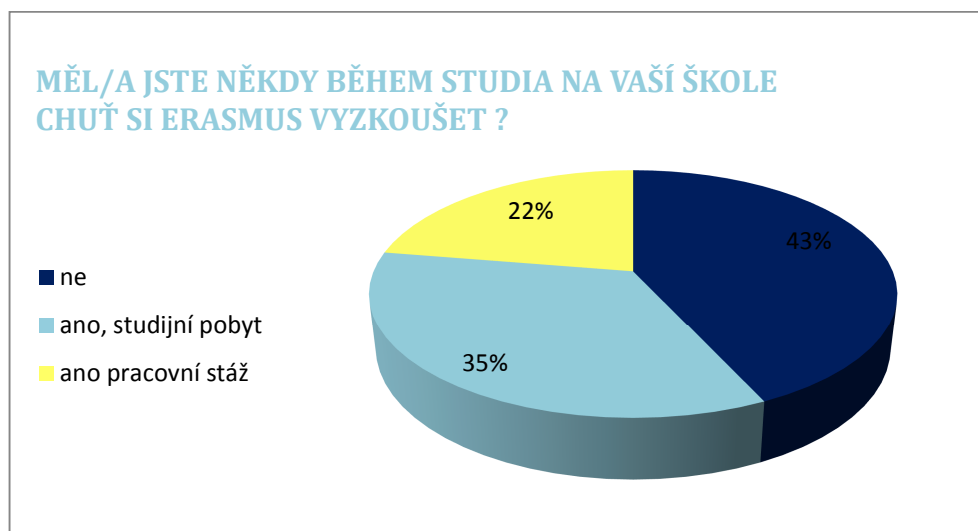
Existuje celá řada definic tohoto pojmu. Motivaci můžeme označit jako vnitřní pohnutku, člověk má sám v sobě vnitřní motiv plnit úkoly dle požadavků. Motivaci lze tedy jednoduše vyjádřit i jako řetězec návazných reakcí, kdy pocit potřeby vede ke vzniku přání dosáhnout určitého cíle.

Motivace působí současně ve třech dimenzích: dimenze směru, dimenze intenzity a dimenze stálosti. Dimenze směru způsobuje zaměření člověka určitým směrem nebo ji naopak od určitého směru odvrací. Dimenze intenzity je síla motivace, která se projevuje ochotou vynakládat větší či menší množství energie při dosahování cíle. Třetí dimenzí je stálost. Ta se projevuje mírou schopnosti jedince překonávat překážky, které se vyskytnou při uskutečňování motivované činnosti.⁴⁹

V návaznosti na výše uvedený náčrt byla do výzkumu zahrnuta otázka vztahující se na zjištění potřeby.

Graf 14 – Motivace, potřeba

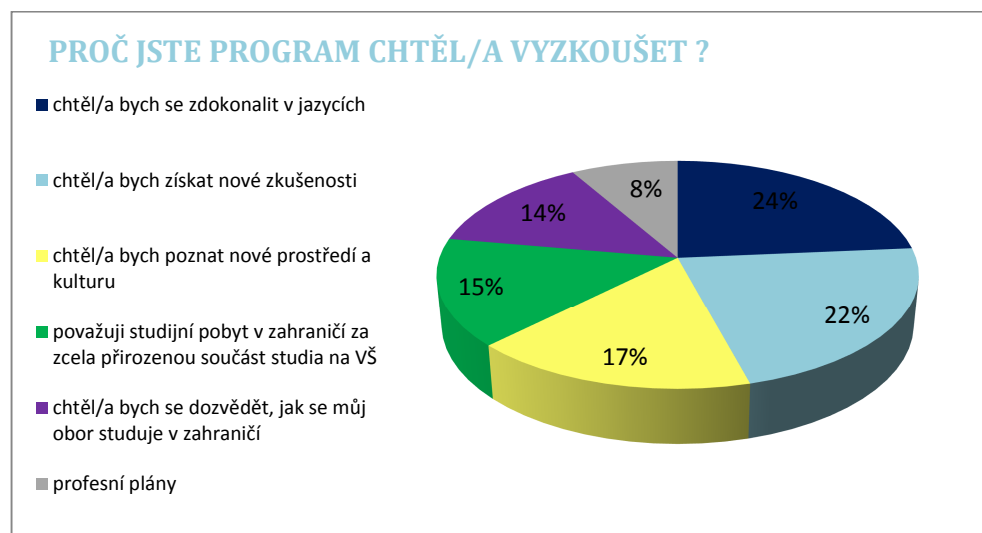
Zdroj: autor

⁴⁹ ČERVENKOVÁ, M.: *Motivace, hodnocení a odměňování zaměstnanců* [Bakalářská práce.] Praha 2010. Univerzita Jana Amose Komenského. Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Josef Petrášek

Překvapivě téměř polovina všech studentů jednoznačně uvedla, že o studium nemá zájem. Jedná se o studenty, kteří necítí žádnou potřebu dále se vzdělávat, poznávat novou kulturu a kulturu. 57% studentů uvažovalo o tom, že vyzkouší buď studijní pobyt, nebo pracovní stáž. Zajímavé závislosti jsou zde v návaznosti na věkové rozpětí. Pracovní stáž nejvíce zajímá osoby starší 25 let. Zde by bylo vhodné zaměřit se na informovanost těchto studentů a případnou „potřebu“ v nich probudit.

Těchto 57% studentů pokračovalo otázkou na důvody, přání proč uvažovali o zahraniční spolupráci. Nejčastější odpovědí bylo zdokonalení v jazycích a získání nových zkušeností. Za běžnou součást studia na VŠ považuje pouze 33 osob ze všech dotázaných. Nejmenší procento patří profesním plánům. Tuto volbu nejčastěji označili respondenti, kteří v předchozí otázce projevíli zájem o pracovní stáž.

Graf 15 – Motivace, přání

Zdroj: autor

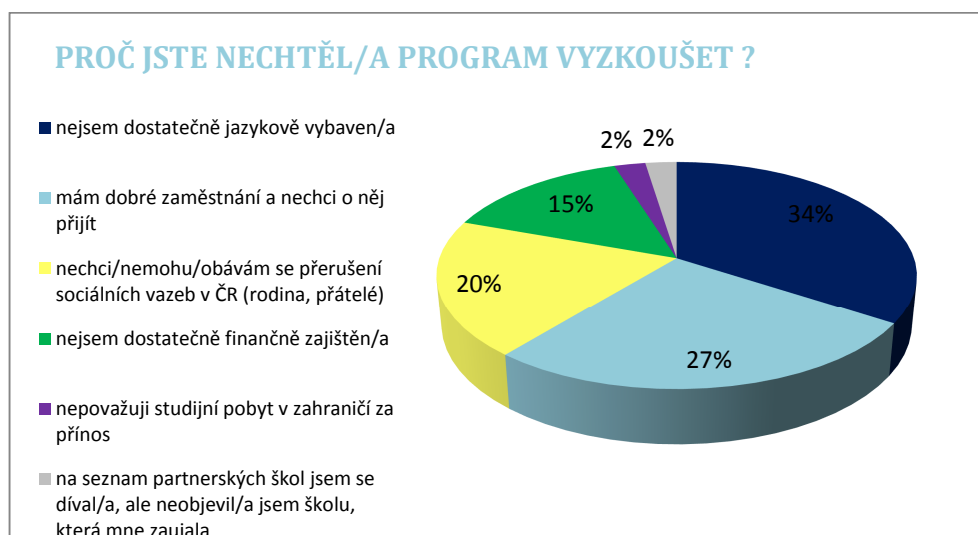
Z výzkumného vzorku uspokojila svou potřebu pouze jedna studentka. Absolvovala jeden semestr na Universidad de Sevilla a pracovní stáž na 12 měsíců u společnosti IBM v Belgii.

9.3 Bariéry, obavy

Obava je emoce, která vzniká v důsledku vstupu do neznámého prostředí. Počáteční obavy registrujeme poprvé, když nastoupíme do nového zaměstnání, když vstoupíme do učebny mezi nové studenty, zkrátka obavy plynou z mnoha kontextů a mohou mít různou podobu. I vycestování do zahraničí vyvolá u specifické skupiny osob obavu přecházející až v nepřekonatelnou bariéru.

Studenti, kteří neprojevili zájem o tento program, celkem tedy 75 studentů, pokračovalo otázkou, která zkoumala příčiny nezájmu a hlavní bariéry. Dle výsledků tohoto výzkumu můžeme zaznamenat rozkol. Zatímco skupina osob, které mají potřebu cestovat do zahraničí, označila jako hlavní důvod zdokonalit se v jazycích, pro druhou skupinu je jazyk naopak tou největší bariérou. Na druhém místě byla označena volba „Mám dobré zaměstnání a nechci o něj přijít“. Tuto volbu označili téměř všichni studenti kombinovaného studia. Pozitivně lze hodnotit fakt, že pouze dvě procenta hodnotí studijní pobyt jako nepřínosný.

Graf 16 – Motivace, přání

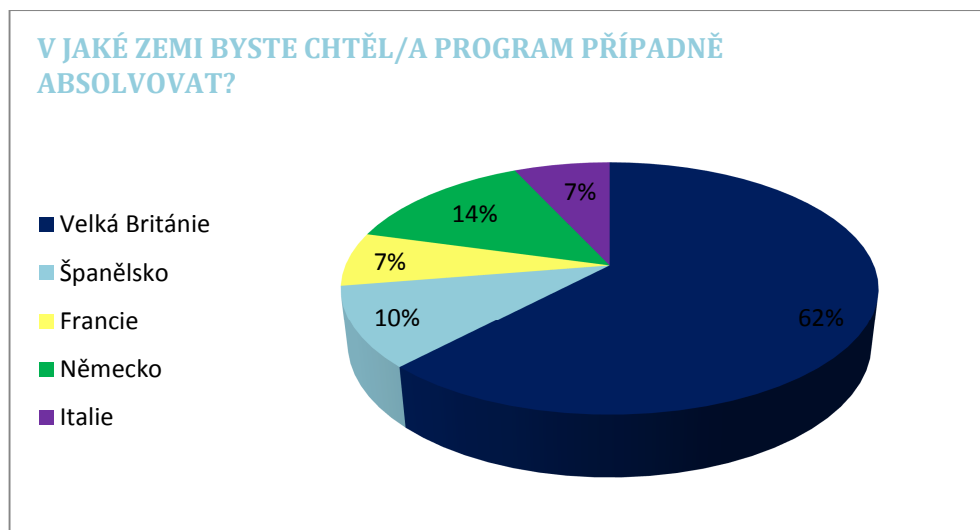
Zdroj: autor

9.4 Atraktivita jednotlivých zemí

V akademickém roce 2010/2011 dle výroční zprávy UJAK nejvíce studentů vycestovalo do zemí: Belgie, Itálie, Norsko a Portugalsko.

Respondenti v odpovědích uváděli opakovaně i země jako USA - 18 respondentů, Austrálie – 8 respondentů. Tento fakt potvrzuje počáteční domněnku, že studenti nemají o LLP Programu Erasmus komplexní informace. Do výzkumu byly tedy zařazeny pouze země, ve kterých lze mobilitu prostřednictvím programu Erasmus reálně uskutečnit.

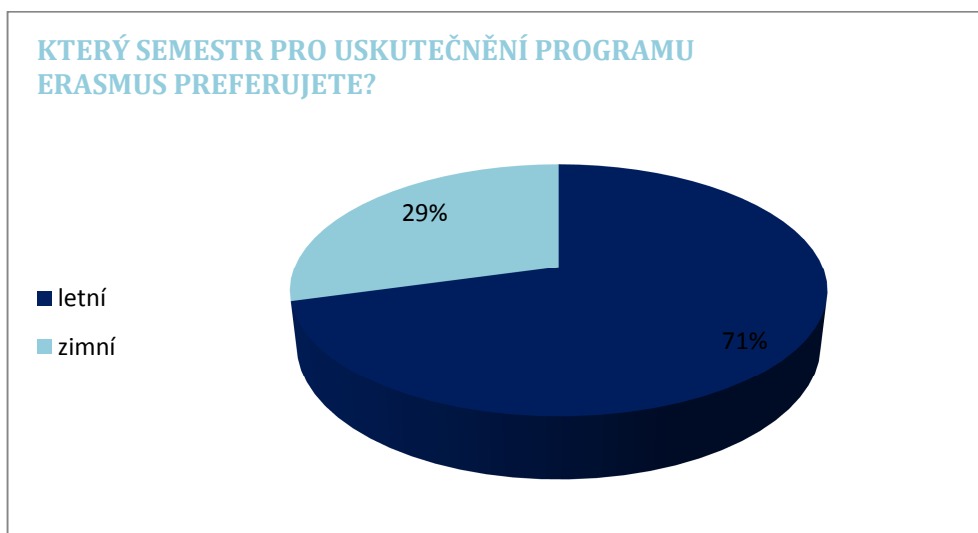
Graf 17 – Atraktivita jednotlivých zemí

Zdroj: autor

Největší zájem studenti projeví tradičně o Velkou Británii, následovalo Německo, Francie, Španělsko a Itálie. Všeobecně lze vyvodit závěr, že preferovány jsou ty země, kde se studenti mohou zaměřit na nejvíce rozšířené jazyky, a to nejen na poli univerzity, ale i v okolním prostředí.

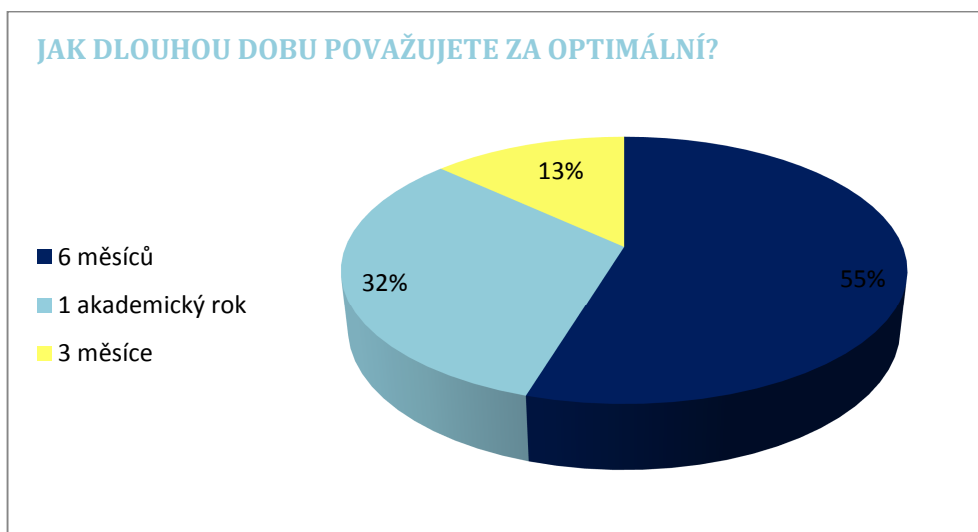
Graf 18 – Preference semestru

Zdroj: autor

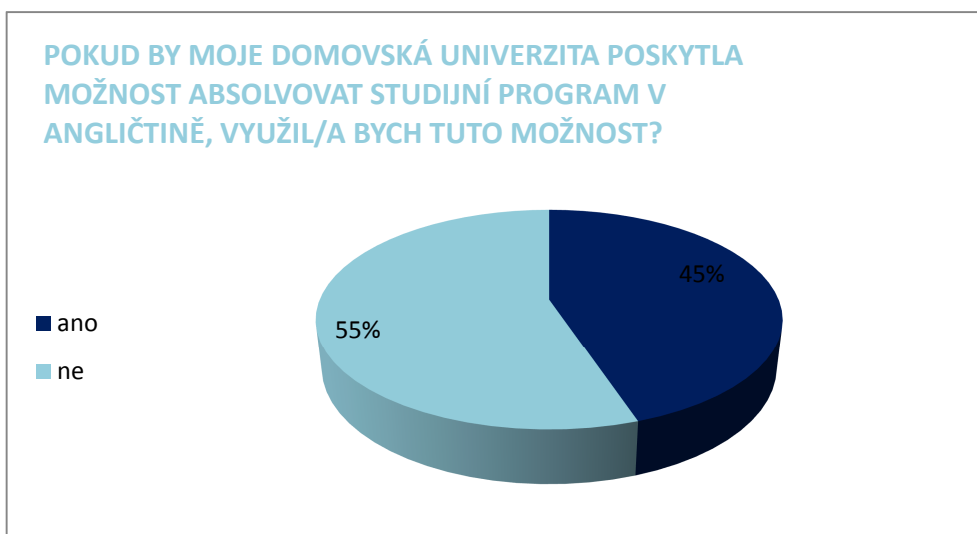
Pro uskutečnění zahraničního studijního pobytu jednoznačně respondenti zvolili letní semestr. Za optimální dobu se dle dotazníkového šetření považuje 6 měsíců.

Graf 19 – Optimální doba strávená v zahraničí

Zdroj: autor

Graf 20 – Zájem o studium v anglickém jazyce

Zdroj: autor

ZÁVĚR

Mobilita studentů hraje v dnešním globalizovaném světě hlavní roli. Znáť alespoň dva cizí jazyky se proměňuje ve vstupenku pro získání atraktivního zaměstnání. Prosadit se v dnešní době na trhu práce vyžaduje řadu znalostí kompetencí a dovedností. Studijní pobyt je jednou z možností, jak se k těmto znalostem přiblížit.

Snaha Evropy o vytvoření evropského prostoru vzdělávání je urputná, nicméně jak ukazuje výzkum, ne pro všechna odvětví studia je zahraniční pobyt výzvou.

Cílem této práce bylo posouzení mobilit v rámci programu Erasmus na poli tří univerzit nabízející obor Andragogika. Tento cíl byl naplněn. U všech vybraných univerzit byla zpracována a popsána analýza bilaterálních smluv a vývoje mobilit. Na základě dotazníkového šetření se podařilo identifikovat klíčové důvody na straně studentů.

Charakteristickým problémem byl nedostatek ucelených informací. Jednou z nejmenovaných příčin, proč nedochází k naplňování bilaterálních smluv, může být i nízká informovanost o zahraničních pobytech. Studenti sice kdykoliv mohou oslovit zahraniční oddělení a zažádat o radu, podívat se na internetové stránky univerzity, ale stejně tak by jako primární zdroj informací mohl sloužit např. speciální web univerzity. Bylo by zde popsáno např. kdy, kde a jak se přihlásit na studijní pobyt, jaké podmínky musí splňovat, do kterých zemí mohou studenti vycestovat. Sdružovali by se zde informace o jednotlivých univerzitách, zkušenostech a poznacích studentů, stejně tak, jako je tomu nyní v databázi NAEP. Další oblastí, na kterou by se webová aplikace mohla zaměřit, je mobilita zahraničních studentů, přijíždějící na UJAK.

Velmi důležitá je též propagace programu, která by mohla mít hned několik forem: vlastní letáky, více společných akcí se zahraničními studenty. Vzhledem k multidisciplinarnitě oborů UJAKU by mohla být zapojena Katedra

mediálních studií, která by pro Katedru andragogiky připravovala časopis, případně jinými prostředky program podporovala.

Nejčastější bariérou pro absolvování zahraničního studijního pobytu či stáže byla nedostatečná jazyková vybavenost a obava z přerušení sociálních vazeb. Zde se přímo nabízí zauvažovat nad výukou angličtiny na domovské univerzitě. Po celou dobu studia obor Andragogika tuto možnost nenabízí. Pokud by studenti absolvovali povinnou jazykovou průpravu v rámci studijního předmětu, zvýšila by se jazyková gramotnost a snížila obava ze studia či stáže v zahraničí. V rámci dotazování bylo dokonce zjištěno, že téměř polovina studentů by měla zájem nejen o výuku jazyka, ale o celé studium svého oboru v angličtině. Zavedení programu Andragogika v anglickém jazyce by zřejmě nepomohlo ke zvýšení počtu účastníků na programu Erasmus, ale prostřednictvím něj by mohli rozšířit své dovednosti jedinci, kteří se bojí nebo nemohou z jakéhokoliv důvodu přerušit sociální vazby, které v ČR mají.

Propagace programu a souvisejících aktivit je jedna strana mince, tou druhou je přesvědčení osob o přínosu pobytu v zahraničí. Právě zde se uplatňují tři podmínky pro úspěch. MOCI, UMĚT a CHTÍT. Absence každé z nich vylučuje realizaci záměru, tedy uskutečnění zahraničního pobytu.

Celých 43% respondentů uvedlo, že neměli chuť během svého studia program Erasmus vyzkoušet..

Přesvědčit studenty o přínosu programu Erasmus je velmi složitý úkol. Každý má své priority nastavené jiným směrem, zásadním bodem je ale vyvolání potřeby. Možná by stálo za úvahu popřemýšlet nad následujícím citátem:

„Dělejte to, z čeho máte strach. A dělejte to opakovaně. To je nejrychlejší a nejjistější způsob, jak strach porazit“

SEZNAM ZKRATEK

CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training (Evropské centrum pro rozvoj odborného vzdělávání)
CEEPUS	Central European Exchange Programme for University Studies (Středoevropský výměnný univerzitní program)
CŽU	Celoživotní učení
ČR	Česká republika
DZS	Dům zahraničních služeb Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System (Evropský systému přenosu a akumulace kreditů)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EHEA	European Higher Education Area (Evropský vysokoškolský vzdělávací prostor)
ESIB	The National Unions of Students in Europe Národní svaz studentů v Evropě
EU	Evropská unie
EUA	Association of European institutions of higher education (Evropská asociace univerzit)
EUC	Erasmus Univerzity Charter
FF UK	Filosofická fakulta Univerzity Karlovy
FF UP	Filosofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání)
LLP	Lifelong learning programme (Program celoživotního učení)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NARIC	Národní informační střediska pro uznávání akademického vzdělání
NAEP	Národní agentura pro evropské vzdělávací programy
NUOV	Národní ústav odborného vzdělávání
UK	Univerzita Karlova v Praze
UJAK	Univerzita Jana Amose Komenského

UP Univerzita Palackého
VD Vzdělávání dospělých
VŠ Vysoká škola

AT	Rakousko	IS	Island
BE	Belgie	IT	Itálie
BG	Bulharsko	LI	Lichtenštejnsko
CY	Kypr	LT	Litva
DE	Německo	LU	Lucembursko
DK	Dánsko	LV	Lotyšsko
EE	Estonsko	MT	Malta
ES	Španělsko	NL	Nizozemí
FI	Finsko	NO	Norsko
FR	Francie	PL	Polsko
GR	Řecko	PT	Portugalsko
HU	Maďarsko	RO	Rumunsko
CH	Švýcarsko	SE	Švédsko
IE	Irsko	SI	Slovinsko

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MONOGRAFIE

BRDEK M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika. Programy, principy a cíle*. 1. vydání. Praha: Aspi Publishing, 2004. ISBN 80-86395-96-0

JEŽKOVÁ, V., WALTEROVÁ, E. *Vzdělávání v zemích evropské unie*. Praha: Pedagogická fakulta univerzity Karlovy, Centrum evropských studií, 1997. 194 s. ISBN 80-86039-19-6.

KALOUS, J. *Teorie vzdělávací politiky*. 1. vydání. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. ISBN 80-211-0247-0.

KALOUS, J., VESELÝ, A. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*, 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1260-7

NAKONEČNÝ, M.: *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

PALÁN Z., LANGER T. *Základy andragogiky*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-58-7

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8

VESELÝ, A. *Konceptuální rámec pro analýzu vztahu vzdělávací politiky a vzdělávacích výsledků*. Orbis scholae. 2011, roč. 5, č. 1, ISSN 1802-4637

VYHNÁNKOVÁ K. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského 2008. ISBN 978-80-86723-46-4

ZÁKONNÉ NORMY

Článek 149 a 150 Smlouvy o založení Evropského společenství ve znění Amsterdamské smlouvy. [online]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu>>.

Rozhodnutí 94/819/EC [online] Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994D0819:EN:HTML>>.

Rozhodnutí 253/2000/EC [online]. Dostupné z: <[http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253\(01\):EN:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253(01):EN:HTML)>.

Rozhodnutí 819/95/ES [online]. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EN:HTML>>.

Rozhodnutí č. 1999/382/ES [online]. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&ihmlang=en&lng1=en,cs&lng2=cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,sk,sl,sv,&val=329774:cs&page=>>>.

Rozsudek ESD ze dne 13. února 1985 ve věci 293/83. [online]. Dostupné z: <<http://eu.vlex.com/vid/gravier-city-52457743>>.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů [online]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>>.

Zákon č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. [online] Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakon-c-179-2006-sb>>.

ONLINE ZDROJE

Andragogický slovník Andromedia [online], 2011 [cit. 2011-09-02]. Dostupné z: <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník>>.

Bologna with student eyes [online], 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://www.bologna-bergen2005.no/EN/Part_org/ESIB/050510_ESIB-Analysis.pdf>.

Budapeštsko-vídeňská deklarace (2010) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-20]. Dostupné z: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/2010_conference/documents/Budapest-Vienna_Declaration.pdf>.

EUR-Lex přístup k právu Evropské Unie [online]. 1957 [cit. 2011-10-15]. Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

Evropská komise [online]. 2009 [cit. 2011-12-12]. Příručka pro uživatele ECTS. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/education/lifelonglearningpolicy/doc/ects/guide_cs.pdf>.

Londýnské komuniké (2007) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <<http://old.bologna.msmt.cz/?id=KomunikeLondon>>

Opatření děkana 20/2009 [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<http://www.ff.cuni.cz/FF-7968-version1-opatreni_20_2009_Erasmus_2.pdf>.

Pražské komuniké (2001) [on-line]. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z:
<<http://bologna.msmt.cz/deklarace-a-komunike-ministru/prazske-komunike-2001>>

Program celoživotního učení (LLP), příručka 2012 [online] [cit. 2011-11-01].
Dostupné z: <http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call12/part2_cs.pdf >

Vzdělávací programy. [on-line]. 2007 [cit. 2011-9-10]. Dostupné z:
<<http://www.euractiv.cz/print-version/link-dossier/vzdelavaci-programy-eu>>.

Výroční zpráva FF UK 2007, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>

Výroční zpráva FF UK 2008, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>

Výroční zpráva FF UK 2009, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>

Výroční zpráva FF UK 2010, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>

Výroční zpráva FF UK 2007, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
<<http://www.ff.cuni.cz/FF-7307.html>>

Výroční zpráva UJAK 2008, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://www.ujak.cz/media-a-aktuality/databaze-dokumentu> >

Výroční zpráva UJAK 2009, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://www.ujak.cz/media-a-aktuality/databaze-dokumentu> >

Výroční zpráva UJAK 2010, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://www.ujak.cz/media-a-aktuality/databaze-dokumentu> >

Výroční zpráva UP 2007, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://oldwww.upol.cz/odkazy/uredni-deska/dokumenty-up/> >

Výroční zpráva UP 2008, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://oldwww.upol.cz/odkazy/uredni-deska/dokumenty-up/> >

Výroční zpráva UP 2009, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://oldwww.upol.cz/odkazy/uredni-deska/dokumenty-up/>>

Výroční zpráva UP 2010, [online] (2012-01-15). Dostupné z:
< <http://oldwww.upol.cz/odkazy/uredni-deska/dokumenty-up/>>

INTERNETOVÉ STRÁNKY

Boloňský proces:

<<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna>>

Central European Exchange Programme for University Studies (CEEPUS):

<www.ceepus.info>

Eurydice (The Information Network on Education in Europe):

<www.eurydice.org>

Evropská komise:

<www.ec.europa.eu>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR:

<www.msmt.cz>

Národní agentura pro evropské vzdělávací programy:

<www.naep.cz>

Národní ústav odborného vzdělávání:

<www.nuov.cz>

Univerzita Jana Amose Komenského:

< <http://www.ujak.cz/>>

Univerzita Karlova:

< <http://www.cuni.cz/>>

Univerzita Palackého v Olomouci:

< <http://www.upol.cz/>>

VYSOKOŠKOLSKÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

ČERVENKOVÁ, M.: *Motivace, hodnocení a odměňování zaměstnanců*
[Bakalářská práce]. Praha 2010. Univerzita Jana Amose Komenského. Vedoucí
bakalářské práce: PaedDr. Josef Petrášek

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: SCHÉMA BOLOŇSKÉHO PROCESU	28
OBRÁZEK 2: AKTIVITY SPADAJÍCÍ POD PROGRAM SOCRATES	39

Seznam tabulek

TABULKA 1 – PROGRAM CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ:	41
TABULKA 2 – DECENTRALIZOVANÉ AKTIVITY PROGRAMU ERASMUS.....	44
TABULKA 3 – CENTRALIZOVANÉ AKTIVITY PROGRAMU ERASMUS.....	45
TABULKA 3 – AKTIVITY PROGRAMU LEONARDO DA VINCI	46
TABULKA 4 – BILATERÁLNÍ SMLOUVY – KATEDRA ANDRAGOGIKY A PERSONÁLNÍHO ŘÍZENÍ FF UK	55
TABULKA 5 – VÝVOJ MOBILITY LLP/ERASMUS NA FFUK.....	56
TABULKA 6 – BILATERÁLNÍ SMLOUVY – KATEDRA SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY NA FF UPOL	61
TABULKA 7 – VÝVOJ MOBILITY LLP/ERASMUS NA FF UPOL	62
TABULKA 8 – BILATERÁLNÍ SMLOUVY – KATEDRA ANDRAGOGIKY UJAK	66
TABULKA 9 – VÝVOJ MOBILITY LLP/ERASMUS NA UJAK.....	68
TABULKA 10 – SCHVÁLENÉ GRANTY MOBILITY ERASMUS.....	71

Seznam grafů

GRAF 1 – NÁRŮST POČTU BILATERÁLNÍCH SMLUV NA FF UK OD ROKU 2007	55
GRAF 2 – POČET VYJÍZDĚJÍCÍCH STUDENTŮ FF UK	56
GRAF 3 – NÁRŮST POČTU BILATERÁLNÍCH SMLUV NA FF UPOL OD ROKU 2007	62
GRAF 4 – NÁRŮST POČTU BILATERÁLNÍCH SMLUV NA UJAK OD ROKU 2008 (POČET PARTNERSKÝCH ŠKOL)	67
GRAF 5 – VYJÍZDĚJÍCÍ STUDENTI V RÁMCI FAKULTY	71
GRAF 6 – VYJÍZDĚJÍCÍ STUDENTI V RÁMCI KATEDRY	72
GRAF 7 – POČET UZAVŘENÝCH BILATERÁLNÍCH DOHOD	73
GRAF 8 – POČET RESPONDENTŮ DLE POHLAVÍ	75
GRAF 9 – POČET RESPONDENTŮ DLE VĚKOVÉ STRUKTURY	75
GRAF 10 – POČET RESPONDENTŮ DLE FORMY STUDIA	75
GRAF 11 – POČET RESPONDENTŮ DLE STUPNĚ STUDIA	75
GRAF 12 – INFORMOVANOST O PROGRAMU ERASMUS	76
GRAF 13 – ZDROJE INFORMACÍ	77
GRAF 14 – MOTIVACE, POTŘEBA	78
GRAF 15 – MOTIVACE, PŘÁNÍ.....	79
GRAF 16 – MOTIVACE, PŘÁNÍ.....	80
GRAF 17 – ATRAKTIVITA JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ.....	81
GRAF 18 – PREFERENCE SEMESTRU	82
GRAF 19 – OPTIMÁLNÍ DOBA STRÁVENÁ V ZAHRANIČÍ.....	82
GRAF 20 – ZÁJEM O STUDIUM V ANGLICKÉM JAZYCE	83

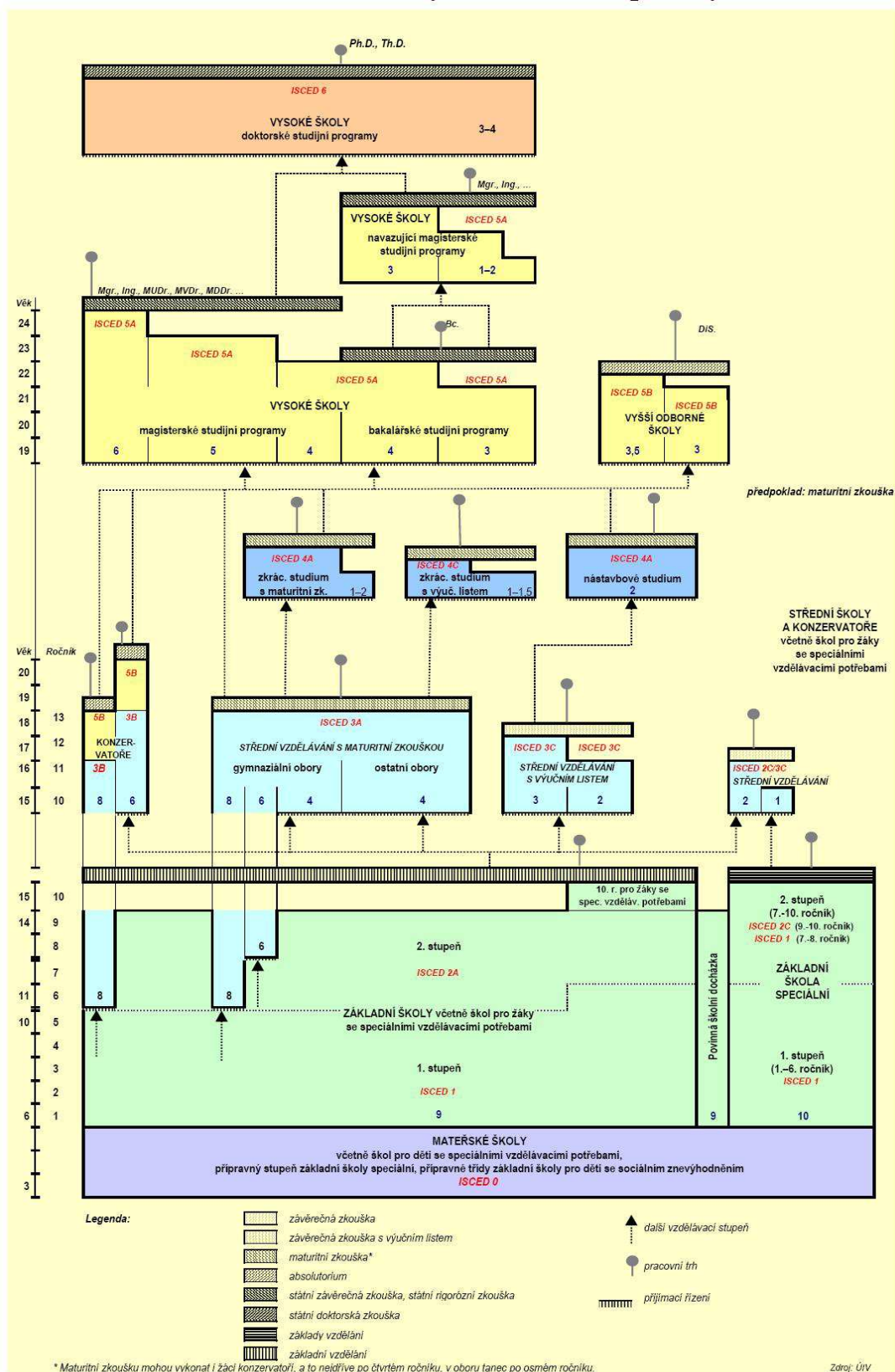
SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A - VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA ČR.....	I
PŘÍLOHA B – DOTAZNÍK.....	II
PŘÍLOHA C – VÝVOJ MOBILITY V RÁMCI ČR DLE ZEMÍ	V
PŘÍLOHA D – TABULKA PŘIDĚLOVANÝCH STIPENDIÍ PRO ROK 2010/11	VI

PŘÍLOHY

Příloha A - Vzdělávací soustava ČR

Příloha B – Dotazník

DOTAZNÍK

MOBILITA STUDENTŮ V RÁMCI PROGRAMU CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ

ÚDAJE O RESPONDENTOVĚ

POHLAVÍ: žena, muž

VĚK: 18-21, 22-25, 26 a více

UNIVERZITA: .....

FAKULTA: .....

OBOR STUDIA: .....

CYKLUS STUDIA: bakalářský, magisterský

FORMA STUDIA: prezenční, kombinované

STUDENT ROČNÍKU: 1. ročník, 2. ročník, 3. ročník

ERASMUS – STUDIJNÍ POBYTY, PRACOVNÍ STÁŽE

1. SLYŠEL/A JSTE NĚKDY O PROGRAMU ERASMUS?

- ano
- ne (přeskočte na otázku č. 3)

2. POKUD ANO, Z JAKÝCH ZDROJŮ?

- www stránky univerzity
- vyučující na univerzitě
- zahraniční oddělení univerzity
- školní informační systém
- Facebook
- Národní agentura pro evropské vzdělávací programy
- kamarádi/známi
- jiné, prosím uveďte

3. MĚL/A JSTE NĚKDY BĚHEM STUDIA NA VAŠÍ ŠKOLE CHUŤ SI ERASMUS VYZKOUŠET?

- ano studijní pobyt
- ano pracovní stáž
- ne – (přeskočte na otázku č. 5)

4. POKUD JSTE NA OTÁZKU Č. 3 UVEDLI „ANO“, Z JAKÉHO DŮVODU (POUŽIJTE, PROSÍM, MAX. 3VOLBY)

- považuji studijní pobyt v zahraničí za zcela přirozenou součást studia na VŠ
- chtěl/a bych se zdokonalit v jazycích
- chtěl/a bych se dozvědět, jak se můj obor studuje v zahraničí
- profesní plány
- chtěl/a bych poznat nové prostředí a kulturu
- chtěl/a bych získat nové zkušenosti
- jiné, prosím uveďte

5. POKUD JSTE NA OTÁZKU Č. 3 UVEDLI „NE“, Z JAKÉHO DŮVODU (POUŽIJTE, PROSÍM, MAX. 3VOLBY)

- nepovažuji studijní pobyt v zahraničí za přínos
- nejsem dostatečně jazykově vybaven/a
- nejsem dostatečně finančně zajištěn/a
- mám dobré zaměstnání a nechci o něj přijít
- nechci/nemohu/obávám se přerušení sociálních vazeb v ČR (rodina, přátelé)
- nechci/nemohu si prodloužit studium
- na seznam partnerských škol jsem se díval/a, ale neobjevil/a jsem školu, která mne zaujala
- jiné, prosím uveďte

6. ZÚČASTNIL/A JSTE SE JIŽ NĚKDY PROGRAMU ERASMUS?

- ano studijní pobyt
 ano pracovní stáž
 ne – (přeskočte na otázku č. 8)

7. PROSÍM DOPLŇTE NÁSLEDUJÍCÍ

A) PROSTŘEDNICTVÍM KTERÉ UNIVERZITY JSEM O ERASMUS ZAŽÁDAL?

.....

B) V JAKÉ ZEMI A NA JAKÉ UNIVERZITĚ (SPOLEČNOSTI) JSTE PROGRAM ABSOLVOVAL/A?

.....

C) JAK DLOUHO VÁŠ STUDIJNÍ POBYT/ PRACOVNÍ STÁŽ TRVAL

.....

8. PROSÍM DOPLŇTE NÁSLEDUJÍCÍ

A) V JAKÉ ZEMI BYSTE CHTĚL/A PROGRAM PŘÍPADNĚ ABSOLVOVAT?

.....

B) JAK DLOUHO DOBU POVAŽUJETE ZA OPTIMÁLNÍ?

STUDIJNÍ PROGRAM

PRACOVNÍ STÁŽ

- 3měsíce
 6měsíců
 1akademický rok
 jiné, prosím uveďte.....

- 3měsíce
 6měsíců
 1akademický rok
 jiné, prosím

C) KTERÝ SEMESTR PRO USKUTEČNĚNÍ PROGRAMU ERASMUS PREFERUJETE A PROČ?

zimní .....

letní.....

9. POKUD BY MOJE DOMOVSKÁ UNIVERZITA POSKYTLA MOŽNOST ABSOLVOVAT STUDIJNÍ PROGRAM V ANGLIČTINĚ, VYUŽIL/A BYCH TUTO MOŽNOST?

- ano
 ne

DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS

Příloha C – Vývoj mobility v rámci ČR dle zemí

VYJÍZDĚJÍCÍ STUDENTI ČR DLE ZEMÍ															
	AT	BE	BG	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	H U	IE	I S	IT	LT
1998/99	75	36		238	23		54	34	98	10		2		29	
1999/00	90	49		298	29		95	67	141	33		18		47	
2000/01	142	74		532	52		152	113	281	33		30		78	
2001/02	143	93		739	56		196	155	334	49		29		118	
2002/03	186	124		821	82		238	182	404	69		40		148	
2003/04	211	134		931	103		286	241	510	78		43		180	
2004/05	244	143	6	1 008	138	1	354	269	553	69	11	66	2	188	15
2005/06	280	165	11	1 032	136	6	378	293	619	110	11	60	5	193	25
2006/07	291	172	11	1 020	180	20	424	308	606	97	28	70	9	210	47
2007/08	287	172	25	1 038	170	22	459	334	663	115	43	77	9	245	49
2008/09	294	188	28	873	191	32	521	350	674	135	35	84	1 0	225	53
2009/10	313	196	22	797	208	35	524	310	616	133	37	72	1 8	228	62
2010/11	279	203	27	804	206	35	592	316	612	121	47	87	1 5	209	51
Celkem	2 835	1 749	10 130	10 131	1 574	151	4 273	2 972	6 111	1 052	21 2	6 678	6 8	2 098	30 2
	LU	LV	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	T R	UK	L I	CY	M T
1998/99			55			32		35				158			
1999/00			71			56		56				199			
2000/01	2		112			78		74				248			
2001/02	2		128			114		103				274			
2002/03	0		161			128		125				294			
2003/04	0		203			189		163				317			
2004/05	0	2	226	42	49	194	2	181	15	21	12	367			
2005/06	1	5	239	63	135	216	4	170	63	66	58	375	1	2	3
2006/07	2	8	263	88	147	233	14	178	72	96	66	409	5	2	3
2007/08	2	10	227	83	140	248	13	166	101	78	11 1	428	5	6	9
2008/09	2	18	206	120	149	257	9	206	130	73	11 3	445	3	4	12
2009/10	0	10	214	136	136	275	4	202	136	76	11 0	443	3	14	8
2010/11	2	19	235	177	141	325	9	221	144	75	15 1	440	3	27	16
Celkem	13	72	2 340	709	897	2 345	55	1 880	661	485	62 1	4 397	2 0	55	51

Příloha D – Tabulka přidělovaných stipendií pro rok 2010/11

Program ERASMUS - Mobilita studentů - Tabulka přidělovaných stipendií v roce 2010/2011			
MOBILITA STUDENTŮ			
ISO kód	Země	STUDIJNÍ POBYT	PRACOVNÍ STÁŽ
		Paušální částka stipendia na 1 měsíc pobytu v zahraničí v EUR	Paušální částka stipendia na 1 měsíc pobytu v zahraničí v EUR
AT	Rakousko	430	611
BE	Belgie	404	570
BG	Bulharsko	226	323
CY	Kypr	355	524
DE	Německo	405	571
DK	Dánsko	555	775
EE	Estonsko	312	458
ES	Španělsko	409	577
FI	Finsko	488	671
FR	Francie	473	678
GR	Řecko	359	530
HU	Maďarsko	348	513
IE	Irsko	505	698
IS	Island	567	621
IT	Itálie	447	638
LI	Lichtenštejnsko	516	713
LT	Litva	301	440
LU	Lucembursko	404	570
LV	Lotyšsko	297	434
MT	Malta	346	511
NL	Nizozemí	459	625
NO	Norsko	571	800
PL	Polsko	316	464
PT	Portugalsko	353	522
RO	Rumunsko	252	363
SE	Švédsko	469	641
SI	Slovinsko	322	473
SK	Slovensko	338	530
TR	Turecko	324	476
UK	Velká Británie	583	806

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Monika Červenková

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Mobilita studentů v rámci Programu celoživotního učení

Rok: 2011/12

Počet stran textu bez příloh: 77

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů české literatury a pramenů: 27

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 15

Počet internetových zdrojů: 10

Vedoucí práce: PaedDr. Josef Petrášek